

גליון שיחת חברים מימי הנחל

י"ז ע"י
איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים
שע"י "מורשת הנחל"

אלול תשע"ג

גליון כ"א

נקודת החבר

אנ"ן בחביבותא תליא

הר"ר אברהם שלום שישא שליט"א

המיוחדים שמו, וישמיענו ברחמינו שנית לומר: הן גאלתי אתכם... להיות לכם לאלוקים!?

לשם כך חובה עלינו להיזכר, מה היתה סיבת גלותינו, ומה ה' רוצה שנתקן כדי שניגאל. וכי לא היו מכונסים בירושלים לפני חורבן ביהמ"ק רבבות אלפי ישראל שעבדו את השי"ת בכל ליבם? (ראה היטב בגמ' ברכות נ"ח ע"א ובגמ' פסחים ס"ד ע"ב ועוד הרבה מקומות בחז"ל ריבוי הנפשות שהיה אז בזמן כשביהמ"ק היה קיים), וכי לא טלטלו עצמם אבותינו בנסיעה ארוכה ומייגעת, ימים ושבעות, לעלות וליראות לפני האדון ה'?! או שמא לא הוזילו כסף וזהב מכיסם, לקנות בהם קרבנות ונסכים!?

אחים יקרים! היו נסיעות קשות ומייגעות, היו הוצאות גדולות, ואף היו דמעות וכיסופים, שמחה וריקודים, - אך אבינו שבשמים הגלה אותנו, משום "שנאת חינו" שהיתה בנו, ועדיין הוא מרקד בנו כמאחז"ל, וזה

מה שהשי"ת רוצה שנתקן בנפשינו!

ולכן אף אחרי שנות הגלות הארוכות, ואחרי שכבר זכינו לאורו הגדול של רבינו הק', שהמשיח מחלציו יצא, והוא יתקן את כל העולם - בל נשכח את עיקר סיבת גלותנו, ואת צוואתו הקדושה שהשאיר לנו רבינו: רק אתם תחזיקו עצמכם ביחד או תהיו אנשים כשרים, ולא אנשים כשרים בלבד אלא צדיקים וטובים תהיו, כי בעזרת השי"ת גמרתו ואגמור כרצוני בוודאי בעז"ה (חיי מוהר"ן רי"ח).

הבה נקיים את חלקינו - להחזיק עצמינו ביחד, ואין זמן יותר מתאים לכך כימים אלו של הקיבוץ הק', בו אנו פוגשים בכלל אנ"ש מכל מקומות פזורים ובכל הכיתות הנקראים על שם הצדיק! והרבה דרכים יש להרבות האהבה:

ראשית - בעת הנסיעה, בכל מיני מצבים של לחץ, לדאוג לשני, ואף - ובעיקר - אם אינו מאותה חבורה, וכן בשעת ההשתתחות - לראות שהשני אף הוא יזכה להגיע לציון, וכן להשתתף בפעילות אירגון "נעשה ונשמע", סמוך ונראה להציון הק', ללמד דעת את האנשים הצמאים לשמוע דבר ה' - ותלמוד תורה כנגד כולם - וכל בר דעת ימצא כמה וכמה אופנים של קירוב הדעת עם כל יחיד מאנ"ש, המשתתף בקיבוץ הק'.

ובזכות האהבה שבינינו נזכה לשנה טובה ומתוקה, ונזכה לראות הבטחתו של רבינו הק' מתגשמת: גמרתו ואגמור כרצוני. בביאת גואל צדק במהרה דידן אכי"ר.

הרי לנגד עינינו עומדת הכרזתו של רבינו הקדוש "כל הסרים למשמעתי יהיו אצלי על ר"ה, איש בל יעדר"! והכרזה זו עם כל הרמזים והדיבורים המפורשים, שיצאו מפיו של הצדיק, על האור שנעשה מהדרכים! על תיקונים שאף הוא אינו יכול לתת כי אם בראש השנה! על חיצו הסטרא אחרא שבידו להוציא מאתנו, אם נבוא אצלו! על תשובה שהוא עושה בשבילנו ומתקן הכל! על הכח שבידו לעלות נפש משבעה מדורי גיהנום באמירה בעלמא!

כל אלו מאירים בעצמה רבה כורקורי אור עוצמתיים בתוך החושך הכפול האופף אותנו, בתוך טומאת הרחוב, שנלאינו מלעבור בה, בתוך גלי החיים, המטלטלים אותנו מעלה - מטה כספינה טרופה, וקוראים אלינו: "יהודים! אל יאוש!"

"יש עתיד! יש תקווה! יש להיכן לחתור!"

ונפשות ישראל קולטות היטב את המסר, לא פלא שאלפים רבים

נוטשים את ביתם ומשפחתם, ונענים לקריאתו של הצדיק ומשנה לשנה מתרבים נחלי האדם הנוסעים לאומן לר"ה על אף המרחק הרב מבייתם [כ"י ירחק מ'מך ה'מקום א'שר י'בחר י'הו' א'לוקיך (פרשת ראה) הר"ת בגימטריא אומ"ן] כשהם גודשים את שדות התעופה בארץ ובחז"ל, ממלאים מאות אוטובוסים, העושים דרכם בנתיבותיה השוממות של אוקריינה, ונשפכים היישר להר הקודש שבאומן, הממלא את גדותיו בחסידים ואנשי מעשה, תלמידי חכמים לצד פשוטי עם, בעלי תשובה ותיקים, וכאלו שרק לאחרונה נאחזו בחכתו של הצדיק, וכמו מהר געש פורצות הגניחות והאנחות, הבכיות והיבבות, הריקודים והמחולות, אלו ואלו מהולים בלא מעט דמעות,

יש דמעות של צער וחרטה, ויש של התרגשות ותקווה, ויש דמעות של שמחה, ויש גם דמעות סתם, המטהרות את הנפש ומסירות את האבק שהצטבר עליה במשך השנה, זולגות אלפי הדמעות על האבן הקדושה - הרי הוא המגנט שמשך לכאן את כולם - ונהפכות לנחל, המטהר את נפשות ישראל מטומאות.

המתבונן במעמד המיוחד ומואזין לגניחות ולשוועות, הבוקעות מעומק לבם הטהור של אלפי המצטופפים כאן, שומע את השירה ורואה הריקודים הבאים אחרי לב נשבר ועיינים דומעות - מעלה תמיהה בלבו: מי ראה כזאת! מי שמע כאלה?! וכי עוד מה חסר, כדי שהשי"ת יפן אלינו ברחמים, ויחון עם

דבר האיחוד

ברוך ה' אחרי מניעות גדולות ועצומות, מפציע שוב הגליון באורו להשקות עדרים מ'מימי הנחל' נובע. המניעות שהשטחו הפעם מראות לנו כמה אכן חשוב הגליון, וכמה הוא פועל את פעולתו, עד שהבע"ד כמעט ואיים להטביע את הספינה השטה לה במימי הנחל... אולם זאת אנו ללמוד מזה, כי גם דבר זה כמו שאר הדברים בכלל ובפרט בעניני רביז"ל הרי הם גירא בעינא דשיטנא, וכמה שהתפילה נצרכת על כל צעד ושעל, נצרכת שבעתיים בעניני רביה"ק ותלמידיו. ולכן חברים יקרים, אל תחשו ואל תשקטו, הרבה תפילות ותחנונים שנוכח להמשיך את רביה"ק אלינו ע"י האחדות, ולהתגבר על כל המניעות.

העורך

סיפור התקרבות

סיפור התקרבותו של הרה"ק ר' אהרן הרב מברסלב זצ"ל

כפי המובא בספר "טובות וזכויות" לרגל היארצייתו של מחברו נכדו החסיד ר' אברהם שטרנהרץ זצ"ל

סיפור נפלא ששמעתי מזקני הרב ר' נחמן הרב דטשערין זצ"ל איך שנתקרב זקנו הרב המאור הגדול הצדיק הרה"ק אהרן ז"ל לרבינו הק' עוד כשישב במעדועדיבקי.

הרה"ק אהרן ז"ל היו לו במעדועדיבקי אחות אמו שהיא דודתו ובעלה שהוא דודו שהיו מתושבי הבעלי בתים דעיר, אך דודו היה מקורב להצדיק הרה"ק אהרן מטיטוב (נכד הבעש"ט בן בנו הק' ר' צבי) שהיה גדול ומפורסם בעולם, וגם הרב ר' משה קארסניער אביו של הרה"ק אהרן היה גם כן מחסידי ומקורבי של הרב ר' אהרן הנ"ל, והיו נוסעים תמיד אליו בזמנים קבועים, והרב ר' אהרן ז"ל היה גם כן נוסע תמיד בצוותא חדא עם אביו ועם דודו להצדיק ר' אהרן הנ"ל, ואביו ודודו היו זקנים והרב ר' אהרן ז"ל היה אז אברך, והיה ממלא בכסא הוראה של אביו ז"ל עוד בחיי אביו בקארסין, כי זה הרה"ק אהרן ז"ל אמרו עליו התושבים דעירו בקארסין יפה כח הבן מכת האב, הגם שגם אביו הר' משה ז"ל היה מפורסם בעירו ללמדן מופלג מאוד וחסיד בקדושה ופרישות ובעבודה הק' עד למאוד, ואעפ"כ זה הרב ר' אהרן ז"ל בנו היה עולה במדרגה עליונה יותר הן בלימוד נגלה בפלפול וחרירות גדול ובפרט בעבודות קדושות בעבודת השי"ת היו רואין מאתו מסירת נפש ממש.

הכלל פעם אחת ביקש דודו של ר' אהרן את הרב ר' אהרן על ידי מכתב שיבוא למעדועדיבקי על איזה ימים על עסק דין תורה בין שני סוחרים בעיר, מחמת שהיה דודו יודע שהרה"ק אהרן הוא חכם גדול שיוכל לפשר בין הבע"ד את הד"ת שיהיו מפקים רצון מהפשרה שלו, ונסע הרה"ק אהרן לשם. וזה היה בחורף סוף חודש טבת, ואדמו"ר ז"ל ישב בדירה הסמוכה לדודו בהרחק שלשה בתים, ודודתו היתה מתפארת בפני שכינותיה שיבוא בן אחותה רב גדול אצלה, הגם שהוא עוד רך בשנים, אך שמו נודע בסביבותיו כמו רב זקן בשנים וחכם גדול, ורבינו ז"ל לא ידע עת בואו כלל מקודם לזה, וער"ח שבט לעת מנחה קודם שקיעת החמה בא ר' אהרן לבית דודו מנסיעתו מהקור והקרה והשלג מעוטף בגדי חורף, תיכף שלח רבינו משרתו שהיה לו לבית דודו שישלחו תיכף האברך הרה"ק אהרן לאדמו"ר ז"ל והגם ששמע מאדמו"ר ז"ל בעיר קארסין, אך מחמת שהיה מקורב להצדיק ר' אהרן הנ"ל לא הטה דעתו לידע מעבודת רבינו ז"ל, אך כעת ששלח אחריו רבינו ז"ל ירא לסרב ולאחר.

ודודו שמוח מאוד מבואו ורצה שיתחמם מעט מן הקור ושיתהחמין, אך ר' אהרן לא השגיח על זה כלל והלך תיכף ומיד לבית אדמו"ר ז"ל, ושם בבית דודו חשבו שיתעכב בבית רבינו שעה מועטת ויבוא חזרה לבית דודו ומסתמא הכינו שם עבורו סעודה כפי חשיבותו אצלם ולבסוף תיכף כשבא לבית אדמו"ר ז"ל וקיבל שלום מרבינו, ורבינו תפס את ידו, ולא הניח לו את ידו כמה רגעים ואמר לו "יידך קר מאוד", הגם אמת שאתה בא מן הנסיעה שהיה קר, אך אעפ"כ כפי ששמעתי שאתה חכם ורב גדול היה לך להתחמם לחמם הידים, כי עיקר החכמה היא מן הידים, בפרט שמסתמא אתה נסמך מאביך נרו יאיר ששמו משה ויקויים בך "כי סמך משה את ידו עליו", הכלל אצלי תחמם את הידיים היינו האמונה כי הכתוב על משה מעיד "ויהי ידיו אמונה" ואצלי העיקר הוא האמונה.

והרה"ק אהרן ז"ל הבין שיש לרבינו ז"ל איזה כוונה בזה אך לא נודע לו עוד הכוונה, ואגב אמר לו אדמו"ר ז"ל שצריכין להתפלל מעריב, ונכנס אדמו"ר ז"ל לחדרו מיוחד שהיה לו להתפלל מעריב, ולהרה"ק אהרן אמר שיתפלל גם כן מעריב בחדרו הגדול מבית אדמו"ר ז"ל, ואח"כ ירא ר' אהרן לצאת מבית אדמו"ר עד אחר שיגמור רבינו ז"ל תפילתו ויכנס לחדר הגדול, וכשגמר רבינו ז"ל תפילתו ונכנס למקום שר' אהרן ישב, אמר לו רבינו ז"ל תאכל אתי סעודת הערב.

ואגב שלחו אחריו מבית דודו שממתינין ומצפים שיבוא לארוחת הערב, ור' אהרן ז"ל ירא לסרב לרבינו ז"ל, ואמר

להשליח שאי אפשר לו לילך כעת מבית אדמו"ר ז"ל, ואמר לו רבינו ז"ל כבר נתחמם ידך וכעת תוכל שוב לקיים נטילת ידיים לסעודה, אך תקיים הפסוק "וישא אהרן את ידיו ויברכם" וכך עשה ר' אהרן ז"ל שנטל ידיו כדן ואמר "שאו ידיכם קודש" ובירך המוציא.

ואח"כ אמר לו אדמו"ר ז"ל כעת אתה נקי כפיים וכפי שאתה באצטלא דרבנות בכסא משפט נצרך לך גם כן 'בר לבב' ל'נקי כפיים', וגנח ר' אהרן ז"ל גניחה גדולה מקירות לבו על זה מאוד איך זוכין לבר לבב אמר לו רבינו ז"ל "הלא אצל אהרן נאמר 'ונשא את משפט בני ישראל על לבו' ובוודאי זה הלב בחי' לוחות בחי' 'כתבם על לוח לב', אך צריכין מאוד לשמור את עצמו שלא יהיה ח"ו 'חרפה שברה לבי'.

וזלגו עיניו של ר' אהרן דמעות מחמת שהבין שאדמו"ר ז"ל מתכווין בכל דיבוריו הק' להכניסו לידע איך שיאחז במשפט ידו לישב על כסא הרבנות ב'בר לבב' עד שאמר לו אדמו"ר ז"ל "יש תיקון לשבירת הלב לקשר את לבו להנקודה השייך ללבו בעת הזאת" וגילה לו אז מה שמוכא בס' ל"ד שהצדיק הוא שורש נשמות ישראל והם היינו ישראל, ענפים שלו וצדיק מושל, ועיקר הממשלה להאיר ולעורר לב בני ישראל לעבודת השי"ת. וכשאמר לו רבינו ז"ל שהצדיק הוא בחי' מלאפוס שפיו שלו מלא מאלוקות המובא בהתורה הזאת, נתחרד ונתיירא ר' אהרן בפחד גדול כי ממש ראה שאש אוכלת יצא מפי רבינו הקדוש, עד שר' אהרן קם מהספסל שישב עליו ואמר לרבינו ז"ל בזה"ל "אני רואה ומבין אז איר וועט אמאל זיין אגרויסער גוטער יוד, בייט איך איך אז איך זאל זוכה זיין בעוה"ב צי פארשטיין אייערע שיחות חולין" [=אני רואה ומבין שעוד תהיו אדמו"ר גדול, מבקש אני ממכם שאזכה להבין בעוה"ב השיחות חולין שלכם] ומעין זה כבר נדפס בחי' מוהר"ן אך לא נזכר שם מי שאמר זה.

וכך אמר לי זקני הרב, נכדו של ר' אהרן ז"ל ששמע מפיו כמה פעמים שאמר שאם לא היה בא לעוה"ז רק בשביל לילה זאת היה די לו, כי כל הלילה הזה עד סמוך לעלות השחר ממש לא היה יודע אם הוא בזה העולם הגשמי ואגב רמז לו רבינו ז"ל אז 'ומקבלין דין מן דין' ואז היה לו לאדמו"ר ז"ל תלמידיו הק' הרה"ק יודל והרה"ק שמואל אייזיק ז"ל ועוד כמה וכמה תלמידים צדיקים והיה כותב להם מכתבים והם השיבו לו ולזמנים קבועים היו מתוועדים למקום רבינו ז"ל בעצמו והיו כל הג' נקודות ביחד.

וכפי שבילילה הזאת גילה הרב ר' אהרן את כל אשר תחת לבו לפני אדמו"ר ז"ל כמו ויודיו דברים מה שעבר עליו מיום עמדו על דעתו עד בואו לרבינו ז"ל, ידע רבינו ואמר אח"כ לתלמידיו הק' שהוא יודע שהרב ר' אהרן הלך לחופה שלו בכסות נקי "מיט אריין העמד" ודי לחכימא.

ואח"כ כנשעם ר' אהרן לביתו, ואביו ז"ל היה זקן והיה מקורב להצדיק ר' אהרן מטיטוב זצ"ל כנ"ל, והגיע זמן שהיה ר' משה אביו צריך לנסוע לרבו, והיה דרכו של ר' אהרן ליסע עם אביו ולא היה לו לר' אהרן חשק ליסע עם אביו, ואביו הבין היטב בבנו שנשתנה בכל הפרטים בגשמיים וברוחניים מעת בואו מרבינו ז"ל, אך אעפ"כ הפציר לבנו שישע גם כן עמו כי אביו היה בוש לבוא בלעדו, והוכרח לקיים כיבוד אב ונסע גם כן, וכשבאו לשם ואביו של ר' אהרן נכנס מקודם להצדיק וקיבל שלום מאתו כנהוג, ואח"כ נכנס ר' אהרן גם כן לקבל שלום, ובעת קבלת שלום אמר הרב הצדיק שהיה זקן מופלג בזה"ל "וואס בין איך בא דיר אזוי וואלוויל גיווארין"? [=מדוע פחתה חשיבותי בעיניך?] ענה לו הרב ר' אהרן ח"ו ח"ו, אמר לו הצדיק ר' אהרן ז"ל "בפניך ניכר שטעמת איזה טעם חדש וחזק בעבודתו יתב"ש, ספר לי מהיכן טעמת את כל זה, מסתמא היית אצל איזה מפורסם". אמר לו שבמעדועדיבקי היה אצל דודו, ושם יושב נכד הבעש"ט והוא רך בשנים, והיה רואה רוח הקודש על כל פרט ופרט ויודע מחשבות של הבאים אליו. והרים הצדיק הזה את עצמו מכסאו ואמר בקול רם "זה השיג מעת בואו מארץ ישראל, כי גם מקודם א"י היה בעל השגה גדולה, אך מעת בואו מארץ ישראל משיג בכל פעם השגות גדולים ביותר וטוב לחסות בצילו הקדוש" והצדיק בירך אותו בברכה זו שיתחזק את עצמו בכלים טובים שיוכל לקבל תמיד את האור מאור חדש וקדוש כזה המחודש בטובו סודות נוראות, כי הצדיק ר' אהרן ראה פעם אחד את רבינו ז"ל עוד קודם נסיעתו לארץ ק. ולימים מועטים נסתלק הצדיק הזה ור' אהרן ז"ל כל ימיו היה נותן שבח והודאה להשי"ת שנתגלה בסיבות נפלאות כאלו וזכה לתיקון נפשו שיתקרב לרבינו ז"ל, ממילא נוכל להבין איך אנחנו צריכין להודות לשמו ית' על זה באלף פעמים אשרינו.

ומקבלין דין מן דין

מכתבים בעניני עבודת ה', לקבל את הנקודות שיש בחברנו

בס"ד

לידידי מנוער, רבי ... שליט"א.

ליל שלישי, לך לך תשע"ג

אין לי פנאי וכח להאריך עתה, אך אהבתי אליך אילצני לשאול בשלומך, ולהתעניין במוצבך היכן אתה בעולם. כי זכרון נעורך תקוע בלבי, ואני חושב בכל עת איך לחדש ימי וימך כקדם, לעסוק בתמימות בעבודת ה'. והאמת שאני יודע לייצץ לך שום עצה, כי אפילו לעצמי אני יודע עצה לנפשי וכ"ש ללאחרים. אך מה שאני יכול – וגם מחוייב – הוא להזכיר לי ולך ולכל חבריי, את דיבורי רבינו הקדוש, תורותיו שיחותיו מעשיותיו ועצותיו. וחלילה לנו להזדקן בזה, רק אדרבא, להתחדש בהם בכל עת מחדש. כי באמת כבר ראה רבינו הקדוש את תחלואי ומכאובי נפשנו באחרית הימים האלה, והקדים תרופה למכותינו בספריו הקדושים. רק העיקר הוא להאמין בעצמו, שבדאי דיבורי הצדיק שייכים גם אליו. כי גם אם כבר זוכה האדם להאמין בצדיק האמת, מגיע הנסיון החדש, והוא: להאמין בעצמו! להאמין שגם הוא בכלל דבריו של הצדיק!

וכבר היה לעולמים, מצב שבו האמינו עם-ישראל במשה רבינו, אך לא האמינו שראויים הם לגאולתו, ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה... על אף שהודו בפה מלא בגדולתו של משה, ועיוונו ונפלאותיו. אך בדבר אחד היה קשה להם להאמין: שאכן, הם הם אלו העומדים להיגאל על ידי משה רבינו! וכל זאת, מחמת קוצר רוח. "כלומר, משום דחזו דלא הוו בהו עובדין דכשרין וטבין" (מגיד מיישרים, פרשת וארא. ובליקוטי הלכות תפילין ו, לא. בשם הילקוט ראובני). ולא רק במצרים טעו בזה, אלא גם כאשר הלכו במדבר, נפלו למוחין דקטנות ולא האמינו שגדולת משה מגיעה עד אליהם. "ובאמת עיקר כל הנסיונות שניסו אבותינו את הקדוש ברוך הוא נמשכו מבחינה זאת, כי דור דיעה בודאי האמינו בהשם יתברך שיכול להשפיע להם כל דבר, אך הבעל דבר עיקם לבם על ידי בחינת מוחין דקטנות עד שאמרו בלבם: 'וכי אנו ראויים שיתן לנו לחם ומים במדבר בדרך נסים כאלה?'. ובפרט בעת שראו שבאמת יש להם יסורים גדולים וחסרונות, כגון כשהלכו ג' ימים בלי מים. שאמרו: 'הלא אנו רואים בעינינו שאין אנו ראויים לגאולה שלימה'. ומחמת זה נמצאו קצת שלא האמינו בדברי משה ואמרו 'המבלי אין' וכו'. ואמרו 'מי יתן מותנו בארץ מצרים' וכו'. מחמת שלגדול חסרונם שידעו בעצמם, אמרו שאינם ראויים לניסים כאלה. ובאמת שגו בזה מאד! כי זהו קטנות דסטרא אחרא, כי בודאי צריכין להכיר חסרוננו ואף על פי כן יבטח בה' ובצדיקי האמת, כי השם יתברך יעזור לו בחסדו הגדול" (ליקוטי הלכות, תפילין ו, לא).

ומעשה אבות סימן לבנים; גם אם אנו מאמינים ברבינו הקדוש, אך קשה לנו להאמין שאכן אנו הקטנים והשפלים נזכה לכל טוב שבעולם, בכוחו הגדול. מאמינים אנו בדברי רבינו הק' על עזת ההתבודדות, אך קשה לנו להאמין שאנו ה'נערים' המנוערים נזכה בכח ההתבודדות "לכל טוב, לתורה ועבודה, ולכל הקדושות, ולכל העבודות, ולכל הטובות שבכל העולמות" (ליקוטי מוהר"ן ח"ב, קיא) ~ מאמין האדם בדברי רבינו הק' על ענין ההתחזקות והשמחה, אך קשה לו להאמין ש"נער" כמותו, אם יתחזק "להרגיל עצמו ולשמוח בשמחה הזאת, בודאי יזכה לכל טוב וימחלו לו כל עוונותיו" (ליקוטי הלכות, פריה ורביה ג, יג) ~ כל ברסלב'ר מאמין בגדולת הספר הק' ליקוטי מוהר"ן, אך קשה לו להאמין ש"נער" כמותו אכן יזכה בכח הלימוד בספרו, לפתוח כל גידי קשיות הלב ולהיות נעשה בעל-תשובה גמור. "כאשר שמענו מפיו הקדוש ז"ל שאמר, שמי שיסתכל בספר הזה בעין האמת, בודאי יהיו נפתחין אצלו כל גידי קשיות לבבו, ויהיה נעשה בעל תשובה גמור" (הקדמת ליקוטי מוהר"ן). וכן הלאה.

כלל הדבר: מאמין האדם בגדולת הצדיק, אך אין מאמין בעצמו! וגם זהו פגם אמונת חכמים! כי "אפילו כשזוכה להתקרב אל האמת על ידי תוקף אמונתו, צריך גם כן שיהיה לו אמונה בעצמו, שהוא גם כן בכלל אמונת חכמים! כמו שמבאר בהתורה חדי רבי שמעון (בסימן סא). כי הרבה מתרחקים על ידי ריבוי הקושיות

שקשה להם עליהם בעצמן, שרואים שהוא כמה שחותרים להתקרב לה' יתברך, וכבר סבלו יגיעות קצת ובזיונות רבות בשביל האמת, ואף על פי כן עדיין הם רחוקים כמו שרחוקים. וכל זה מעשה הבעל דבר, שחותר עליהם לרחקם יותר!" (ליקוטי הלכות, שבועות ב, יז).

"כי אפילו אם יאמין בהש"י ובצדיקים ובחביריו הכשרים שכולם צדיקים, אבל אינו מאמין בעצמו, דהיינו שאינו מאמין שאמונתו שמאמין בחכמים אמתיים וכו' יקר מאד מאד, גם זה פגם אמונת חכמים. ובאופן אחד, פגם הזה גרוע מהכל! כאשר מצוי

נגע המספחת הזאת בכמה בני אדם שהם כשרים קצת, ומתחילים להתקרב לאנשי אמת לחכמים וכשרים אמתיים, אבל אומרים על חבריהם: הם בוודאי כשרים וצדיקים, אבל מה מועיל לי? כי אני יודע חסרונני בנפשי שאני מלא חטאים ועוונות ופגמים! ועל ידי זה נופל ח"ו ומתרחק לגמרי ח"ו, ונופל מאמונת חכמים לגמרי עד שהרבה נעשו מתנגדים וחולקים על ידי זה. נמצא שכל פגמו באמונת חכמים, ע"י שלא האמין בעצמו. כי מי שרוצה לחוס על חייו צריך לבקש מהשם יתברך עד שיתחזק באמונת חכמים כל כך עד שיאמין גם בעצמו, דהיינו שיאמין בגדול כח צדקתם של הצדיקים אמתיים, עד שבדאי יתקנו גם אותו ויעלו אותו מעלה מעלה אם יאחז עצמו להיות דבוק בהם כל ימי חייו, כי אמונתו בעצמה שמאמין בהצדיקים ומתקרב אליהם יקר מאד מאד" (ליקוטי הלכות, פקדון ה, ז).

ואין זו ענוה כלל, רק 'מוחין דקטנות', הבאה מהסטרא אחרא. וכדבריו הנוראים ומתוקים של מוהר"ת (ליקוטי הלכות, תפילין ו, לא): "כי מוחין דקטנות אינם ענוה כלל, רק מעקמין הלב מהשם יתברך. ומזה צריכין ליהרר מאד מאד בשעת יציאת מצרים. וכן כל אדם כשרוצה להתקרב להשם יתברך שהוא בחינת יציאת מצרים, כי באמת עיקר הגאולה היא רק בחסדו הגדול כנ"ל. ולפעמים מתנכל הבעל דבר והסטרא אחרא ומעקם לבו בבחינת קטנות, הנמשך ממוחין דקטנות, ונדמה לו כאילו הוא ענוה, ורוצה לרחקו על ידי זה מהשם יתברך. דהיינו שאומר בלבו: 'וכי ראוי אני שיעשה השם יתברך לי נסים כאלה? הלא אני יודע חטאיי ופשעי המרובים'. ומחמת זה אינו מאמין בדברי הצדיק הרוצה לגאולו ולהשיבו באמת להשם יתברך!". וכמו שמצינו כמה וכמה שנתרחקו על ידי זה, מחמת שהם יודעים לכלוכם וטינופם בעוונות, רחמנא ליצלו, אינם מאמינים בכח הצדיק שאפשר לגאולם. ובפרט כשכא עליהם איזה יסורים ומרירות ומניעות בגוף ונפש וכו', הם אומרים בנפשם 'הלא אני רואה שאין השם יתברך רוצה לקרבני, כי בודאי אי אפשר לקרב פגום כמוני'. נמצא, שבתחילה מתחיל הבעל דבר בדרכי הענוה, אבל הוא מהפך דברי אלקים חיים, ורוצה להכשילו על ידי בחינת מוחין דקטנות לעקם לבו על ידי זה יותר מהשם יתברך כנ"ל, כי כך דרך הבעל דבר שמתלבש באיזה אמת לפנים, ואחר כך מהפך השורה ח"ו. על כן צריכין להישמר מאד מזה שלא יפול ויתרחק על ידי ענוה רעה כזאת".

ואין הכוונה בדברינו אלה, שיעלים האדם עיניו מקטנותו, וידמה בנפשו שגדול הוא. כי בודאי צריך האדם להכיר בקטנותו ו'נערותו', רק שצריך להישמר מאד לכל תגרום לו ידיעה זו לפגום באמונת חכמים. "כי באמת בודאי צריך האדם לידע חסרוננו שאני ראוי לגאולה, ולהתבייש בעצמו הרבה. אבל לא שיתרחק על ידי זה ח"ו. רק אדרבא, יאמר בליבו: בודאי אני רחוק מאד מאד מגאולה וישועה לפי מעשי הרעים, אבל אני בטוח בחסדו הגדול והנפלא ובכח וזכות הצדיקי אמת שהשם יתברך יעזור לי ויעשה עמי חסד תמיד, כאשר עד הנה עזרנו הרבה. ואני מחוייב להאמין בדברי הצדיקים שגילו לנו טובו וחסדו הגדול יתברך, שבדאי יגמור עמנו כרצונו ויגאלנו גאולה שלימה כאשר הבטיחנו, אף על פי שאני כדאי כלל" (ליקוטי הלכות, תפילין ו, לא). וגם אם רואה שהוא 'נער' ועושה מעשי נערות, גם אז לא יעזוב את אוהל הצדיק. "זהו ויהושע בן נון נער" שאפילו כשהיה בבחינת נער, בבחינת מעשי נערות, אף על פי כן 'לא ימיש' מתוך האוהל, כי אף על פי כן עמד אצל הפתח הרבה עד שדחק את עצמו לתוך האוהל ולא מש מתוכו" (ליקוטי הלכות, אישות ד, יט).

סוף דבר הכל נשמע: אין די להאמין רק בצדיק, אלא כשם שצריך האדם להאמין בצדיק האמת, כן צריך להאמין בעצמו, שבדאי יכול גם הוא לזכות לכל מה שהצדיק רוצה לזכותו. יהי רצון שנוכה לעשות מכל זה תפילה ושיחה לפני השם יתברך, ולהכניס דיבורים אלו במוחנו ולבנו היטב היטב. עד שנתעורר על ידם להאמין ברבינו הקדוש ובנו, ולעבוד את ה' בחיות והתלהבות, אמן.

ידידך ...

אלול תשע"ג

גידולי הנחל

בירורים בתולדות אנ"ש

לכבוד מערכת "מימי הנחל" שלום וכל טוב סלה.

הגיע לידי מכתב שכתב ר' אייזיק אייזנשטיין מאומן זצ"ל לפני 95 שנים, להלן צילום המכתב המקורי, העתקת המכתב והרקע לכתיבת המכתב.

בראש המכתב נדפס ברוסית: "טחנת קמח ובית הבד א. אייזנשטיין אומן פלך קייב".

המכתב נכתב באייר תרע"ח - סוף ימי המלחמה העולמית הראשונה, שהותירה חורבן והרס, רעב ועוני. חודשים מספר קודם לכן הייתה המהפיכה הבולשביקית והחלה השתוללות הכנופיות שגרמו להחמרת המצב.

באותה עת שהו באומן וסביבותיה אברכים ובחורים מאנ"ש בפולניה שהגיעו לאומן לפני המלחמה ובמהלכה, ועקב המצב לא יכלו לחזור לביתם ונשארו חסרי כל וללא שום אמצעי מחיה. אנ"ש באומן, למרות מצבם הקשה, השתדלו לדאוג לכל מחסורם.

ר' אייזיק אייזנשטיין, כפי שעולה מהמכתב, היה פטרונם של ה"נודדים" (- כך הוא קוראם במכתבו) ואף קיבל לשם כך תרומות מאנ"ש. באותה עת שהה באומן גם האברך ר' יצחק מאיר קורמן מלובלין שבפולניה ואף הוא 'נתקע' שם ללא אמצעי מחיה וללא כסף לחזור לביתו. משראה שהדחקות הגדולה מתגברת ותרומות נוספות אינן מגיעות הציע את עצמו לסובב בעיירות ולקבץ תרומות מאנ"ש עבורו ועבור ה"נודדים", ולשם כך קיבל מכתב זה מר' אייזיק'ל מאומן - המתפרסם כאן לראשונה - כהמלצה עבור פעולותיו.

עד כמה שעלה בידי לברר, המכתב הוחזק אצל ר' יצחק מאיר קורמן ז"ל קרוב ליובל שנים ובשנות התש"כ הוא מסרו לנכדו של ר' אייזיק'ל ז"ל. ובאדיבות משפחתו קיבלתי מהם את צילום המכתב וכן רישומי זיכרונות מאותה תקופה. ותודתי נתונה להם

בברכת כתיבה וחתימה טובה

נח שטרנפלד

וזה לשון המכתב:

עמ"י עש"ו

1918 יום ד' פ' אחרי קדושים תרע"ח לפ"ק אומן

שלום וכל טוב סלה לכבוד אנשי שלומינו די בכל אתר ואתר הנקראים

בשם המקושרים בשם רבינו הק' ננמ"ח זצלל"ה - ה' עליהם יחיו

הנה זה זמן כבר אשר עבר חורף וכלה והנה הקיץ בא בעזהשי"ת, ומה שהיו בידי הנשלח אלי בשביל ידידינו אחינו אנשי שלומינו ממדינת

פולין כבר נאכל בדחקות גדול, ומאז ועד עתה לא נתקבל מאומה בשבילם והדחקות מתגבר בכל יום עד קשה לסבול. ע"כ אמרנו לקיים דברי חז"ל

כשיש צרה אומרים לו לנסוע, כמובא בדברי רבינו ז"ל בהתורה קצ"ח "כשאחד צועק להשי"ת אומרים לו ליסע כ"ש מה תצעק אלי דבר אל

בנ"י ויסעו".

ג"כ מוסכם אצלנו כפי שידידינו מוכ"ז הר' יצחק מאיר התנדב את עצמו לנסוע עבור כלל אחינו הנודדים בפה אומן, לקבץ מידידינו אנ"ש נדבת

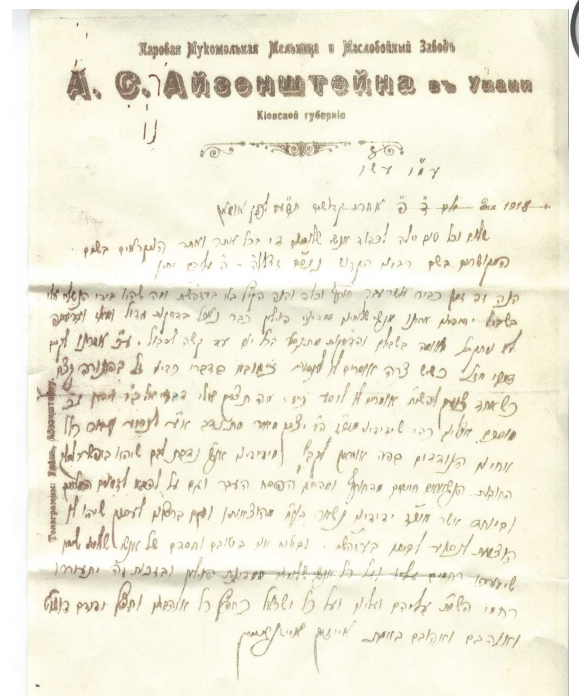
לבם שיהא באפשר לסלק החובות הנשארים חייבים מהחורף ומחג הפסח העבר, וגם על להבא לזמנים הבאים. ובמיוחד אשר מוכ"ז ידידינו נשאר

בע"ח מהוצאותיו וגם ברצונו לעסוק שיהיו לו הוצאות לנסוע לביתו בעזהשי"ת.

ובטוח אני בטובם וחסדם של אנשי שלומינו שיחיו שיעוררו רחמים עליו ועל כלל אנשי שלומינו ממדינת פולין, ובזכות זה יתעוררו רחמי השי"ת עליהם ועלינו ועל כל ישראל.

כחפץ כל אוהבינו וחפץ ידידם דושו"ט ואוהבם ואהובם באמת

אייזיק אייזנשטיין

שאלו שלום ירושלים

הרה"ח ר' אברהם שמעון בורשטיין

לחקר תולדות חסידי ברסלב בארה"ק

רייכמאן מברדיטשוב, (חותנו של ראב"ר נפ' ג' אייר תש"ב ומנו"כ בהר הזיתים). (6) **ר' אליעזר** (ביאליסטוצק?) **מטשעהרין** (שעלה לארץ ישראל בשנת תרמ"ד, הוא היה ה'בעל שחרית' בר"ה בהקיבוץ הק' באומן, ועל מקומו נתמנה לאחריו הגה"ח רבי אברהם שטרנהרץ זצ"ל). (7) **ר' יעקב זעמעלינסקי מטשעהרין**. (8) **ר' נחמן ב"ר ברוך אפרים מטשעהרין** (שחיבר קונטרס "תוספות ומילואים" על קיצור ליקו"מ ונדפס בירושלים תרע"ג - נפטר ר"ח שבט תרע"ו בירושלים). (9) **ר' אייזיק כהן** (ככל הנראה הוא ר' יצחק אייזיק ב"ר משה הכהן מעיר ברסלב שתרם והונחז על ס' השתפכות הנפש שנדפס אז בירושלים, תרס"ד). (10) **ר' אהרן**. (11) **ר' גדיל** (ב"ר נחמן מריוואצק שהיה דר בצפת, ב"ר זלמן הקטן מנעמירוב, שהיה תלמיד רביז"ל ושלוחו לקבץ אצל צדיקי הדור ההסכמות על הספה"ק ליקוטי מוהר"ן, בשנת תקס"ח). (12) **ר' פרץ**. (13) **ר' פייוויל מסלבודקא** (מקורב חדש בירושלים). ייתכנו עוד, שלא נודע לנו שמותם.

בשנים שקודם תרס"ד אנו מוצאים מאנ"ש בירושלים:

(14) **ר' צבי דוב ב"ר אברהם מברדיטשוב**. (שהדפיס בירושלים ה"מעשה מבטחון" מרביה"ק בפעם הראשון). (15) **ר' נתן ב"ר יוסף מברסלב** (נפ' ז' אדר ב' תרנ"ז). (16) **בנו האב"ר ר' יוסף ב"ר נתן מברסלב** (נפ' א' תמוז תרנ"ה). (17) **ר' שמחה** (מברדיטשוב) **מאומאן**. (18) **ר' יעקב** (ב"ר?) **יוסף סופר מאומאן**. (19) **ר' נתן נכד מוהרנ"ת זיע"א** (בשנת תר"ס - אולי זה נכד מוהרנ"ת דלהלן מספר 32). (20) **ר' בנימין פארבער מברדיטשוב**.

בשנים שאחר תרס"ד אנו מוצאים בין השאר:

(21) **ר' שמשון אריה ב"ר יוסף איסרוב מברדיטשוב** (נפ' כ"ב שבט תרע"ד). (22,23,24) **בניו: ר' אברהם, ר' שמחה, ר' לייבוש** (שהגיעו כולם לא"י תחילת תמוז תרס"ו, בנו הגדול רבי נטע נשאר בברדיטשוב). (25) **ר' יעקב צבי פילמר** (שניידער) **מברדיטשוב**. (26) **ר' צבי ב"ר פסח ווייסליב מטולטשין**, (מחותנו של רבי נחמן מטולטשין זצ"ל - נפ' י"ג ניסן תר"ע). (27) **ר' בן ציון דובינקי מברדיטשוב**. (28) **ר' ישראל גדליה ברגער מברדיטשוב**. (29) **בנו ר' בנימין ברגר** (המלמד). (30) **ר' שמואל מאיר אנשין** (ב"ר אפרים זלמן מזינקוב). (31) **ר' שמעון סיליטנסקע מקרימינטשוק** (הדפיס ס' "מכתבי מוהרנ"ת" תר"ע בירושלים). (32) **ר' נתן שטרנהרץ ב"ר נחמן בן מוהרנ"ת מדימיטריווקע** (נפ' י"ט תשרי תרע"ב). (33) **ר' נתן ב"ר יצחק קאפלער מירושלים**. (34) **ר' דוד מברדיטשוב**. (35) **ר' שלום מברדיטשוב**. (36) **האחים ר' יצחק יעקב "מלמד" ור' דוד קלמן קלמנוביץ** (בני ר' אבא יודא לייב מיאס). (38) **הבחור המקורב אברהם** (בס' "תולדות שמואל" ושם נמנו עוד כמה מקרובים למחצה ולשליש ולרביע). (39) **ר' יעקב יוסף הלוי** (-אולי ב"ר אליהו מטעפליק?) - ב"ר ברוך יהושע נפטר י"ב כסליו תרע"ז ומנו"כ בהר הזיתים). (40) **בנו ר' נחמן מטעפליק** (נפטר ג' אייר תרפ"ג ומנו"כ בהר הזיתים - אולי הם ממשפחת מירקעס) (41) **עוד בן ר' משה לייב** (נפטר ה' טבת תרצ"ו ומנו"כ בהר הזיתים).

נשמח לקבל הארות והוספות חדשות

על מאמר זה

תם ולא נשלם

נשאל נשאלתי זה כמה מפי אישים שונים, לקורות העתים של התיישבות חסידי ברסלב בא"י בכלל ובירושלים בפרט. מה ידוע לנו על ימי מגוריו של רבי אברהם ב"ר נחמן זצ"ל בירושלים? האם היה "מנין" של אנ"ש אז, ומה היה מספרם הכולל?

השאלה מעניינת היא, ומתחלקת לשלושה: (א) כמה שנים התגורר ראב"ר נ"ב בירושלים? (ב) והאם היה שם מנין לאנ"ש וא"כ מאימתי נוסד ה"מנין"? (ג) מה מספר אנ"ש יושבי ירושלים בימים ההם? ואענה על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון.

א. כפי המקובל אצל אנ"ש דר הרה"ק רבי אברהם ב"ר נחמן טולטשינער בירושלים עשרים שנה, באלו השנים תרנ"ד - תרע"ד. ובסייעתא דשמיא זכה וגם זיכה לקיים הנסיעה להצדיק ולהשתתף מדי שנה בהקיבוץ הקדוש בימי ר"ה באומן, בצל ציוה"ק במשך עשרים שנה, בלי להחסיר אפילו פעם אחת.

באמתחתי חומר רב, לכדי חיבור גדול על "תולדות חסידות ברסלב - בארץ ישראל", מה שהעליתי במצודתי מחקרים רבים מפי ספרים וסופרים על דמויותיהם הנשגבות של אנ"ש חסידי קמאי, שעלו לחון את עפר ארץ הקדוש כרצון רבינו הק' זיע"א, אשר נאה דרש ונאה קיים בעצמו במסעו המופלא במסירות נפש וכך גם תלמידיו אחריו בכל דור ודור.

בין השאר ערכתי רשימות מפורטות של אנ"ש תושבי ארצינו הק': בירושלים - צפת - טבריה - מירון - יפו - חיפה ועוד, ובסיכום כולל העולה משם, הרי לא רק מנין אחד של אנשים הנמנים על אנשי הצדיק, היה בשנים תרנ"ד - ע"ד, אלא כארבעה מנינים מאנ"ש שהתגוררו לסירוגין בירושלים לתקופות זמן שונים, כאלה גם לתקופת זמן של שנה או אפ' פחות קצת.

ב. "מנין" של אנ"ש בירושלים התארגן לראשונה, עם ייסוד "בית הכנסת דחסידי ברסלב" בירושלים שבין החומות בשנת תרס"ד.

[הבית הכנסת נוסד ביום י"א תמוז עש"ק פר' בלק, כנדפס בס' "תולדות שמואל" שיצא לאור מכת"י בתחילת השנה, ויצויין אגב, ללא ידיעת הדבר אצל אנ"ש, כי בדיוק בתאריך זה נחנך הבהמה"ד החדש של "אור אברהם" כעבור 96 שנים י"א תמוז שנת תש"ס בשכ' גבעת משה בירושלים, אשר א"ז הרה"ח ר' משה בורשטיין זצ"ל, טיפחו בתחילה בשכונת קטמון, כהמשך לביהמ"ד שבעיר העתיקה, כפי שציין בשילוט ובפנקסי קבלה, שם ציין: "נוסד בשנת תרס"ב", כך קיבל מזקני החסידים, ואפשר שסובב הדבר והולך על התארגנות מנין אנ"ש משנת תרס"ב אולם עדיין ללא מקום קבוע, עד שנת תרס"ד כשנקבע מקום לביהמ"ד עבור אנ"ש חסידי ברסלב בירושלים]

ג. וזה מה שעלה בידי לערוך רשימה ממייסדי הבהיכ"ל הראשון בירושלים בקיץ תרס"ד:

(1) **רבי אברהם ב"ר נחמן הלוי חזן**. (2) **ר' שלמה ווקסלער**. (3) **ר' שמואל העשיל פרידמן מברדיטשוב**, (בעל ה"תולדות שמואל", שהיה היוזם של ביהכ"ל ומשתדל בהקמתו - עלה לירושלים בשנת תר"ס, ונפ' ביפו י"ב כסליו תרע"ח ומנו"כ ביפו). (4) **ר' ישראל "קארדונוער" הלוי ב"ר יהודה לייב היילפרין**, (שעלה לירושלים חודש לפני פתיחת ביהכ"ל - נפטר ט' חשוון תרע"ט, ומנו"כ בטבריה). (5) **ר' נפתלי הכהן**

תגובות למדור גידולי הנחל

רב אשי חתום עליה בודאות שר' דוב חיילע'ס עזב את משרת 'רבנותו' בלאדיזין כדי לעבור לברסלב על יד רביז"ל, וגם מה שהביא זאת בשיש"ק אולי העתיקם מכאן ומקורם אחד.

ואף שיש לדחות שאין ראיה ממה שראב"ן מביאו בין אנשי המשא ומתן, כי אפשר שעסק 'גם' במשא ומתן אף שהיה גאון וצדיק ושימש כרב ודיין בלאדיזין רבות בשנים, וראב"ן הביאו רק בין אנשי המו"מ כיון שלא היה פרוש לגמרי מעסקי העוה"ז, וכמהורנ"ת שכינה את בנו ר' יצחק ואת תלמידו הגדול ר' אפרים ב"ר נפתלי "אנשי שוק" אף שהיו גאוני צדיקים, ומופלגים במעלה מאוד כידוע, כי רצה שיפרשו לגמרי מעניני העוה"ז ויעסקו רק בעבודתו יתברך ללא שום שייכות לעניני העוה"ז, וממילא אולי גם ראב"ן נהג כך ומנה באנשי עבודת השם רק את אותם שהיו פרושים ומובדלים מכל סיג ושיח של העוה"ז, מ"מ עדיין אין זה מקור מהימן שר' דוב היה רב בלאדיזין.

ה. בשיש"ק ח"ב ש"א מביא על המובא בימי מוהרנ"ת שבר"ה האחרון בעת שאמר רביז"ל התורה 'תקעו תוכחה' מתוך צפיפות ודוחק גדול והיה קשה מאוד לשמוע וכתב שם מוהרנ"ת "וחזרתי התורה עם החברים ובפרט עם ר' ד"ד שהיה למדן ותפסן נפלא", שיש אומרים שהוא ר' דוב חילע'ס שהיה למדן ותפסן נפלא ויש אומרים שהוא ר' דוד שהיה רב או דיין בלאדיזין המכונה ר' דוד 'מלכה'ס'. ומשמע מכאן שגם ר' דוב חילע'ס היה למדן ותפסן, והוא סיוע קצת להקדמת ספר המידות שמספר על היותו רב בלאדיזין.

ג. זה שכתב בשיש"ק שם, מפורש הוא בכוכבי אור (מהדורה הנ"ל עמ' ר"ד) וז"ל: "וגם מוהרנ"ת חזר את התו' ח' ליקוטי תנינא תקעו תוכחה עם הירש בער הנ"ל, כי היה דוחק בבית ומוהרנ"ת רק האוזניים היו פונים לרביז"ל אבל שאר אברי הגוף היה עליו דוחק אנשים, ואת הירש בער לא דחקו כי יראו ממנו מחמת שהיה מקורב למלכות וכו', ע"כ שמע היטיב את התורה" עכ"ל. אולם נראה שמעשה זו אינה מראב"ן אלא מר' שמואל הורוויץ ואינו מוסמך כ"כ, כי תמוה שיכתוב מוהרנ"ת ז"ל על הירש בער חזרתי עם החברים' ובפרט ר' ד"ד שהיה למדן ותפסן נפלא. וגם ידוע שמוהרנ"ת היה נזהר שלא לומר תורה לפני האפיקורסים הנ"ל, ומ"מ אפשר שאכן אמת הוא כי גם על נחמן נתן רפפורט שהיה מגדולי המשכילים ורביז"ל היה דר בביתו מכנהו מוהרנ"ת בתואר ר' נחמן נתן וא"כ אין זה פירכא כ"כ, וצ"ע.

**בכבוד רב
יהושע דרוק**

♦ ♦ ♦

נראה ליישב מה שהקשו במדור 'גידולי הנחל' על ר' דוב מלאדיזין ור' דוד מלאדיזין.

כי אפשר דב' בני אדם הם האחד ר' דוב מלאדיזין והוא היה הרב והוא ג"כ ר' דוב חיילע'ס ועל ידו נתגלה ספר המידות, והשני הוא ר' דוד מלאדיזין והוא הנקרא ר' דוד מלכ"ס. ולפי זה נמצא דהכוכבי אור נחא [וה'רב' ר' דוד אפשר לפרש דיין], ובשמות הצדיקים אולי צריך להגיה ר' דוד מלאדיזין ואולי יש לבדוק בדפוסים הראשונים, וגם צוואת הרב מטשערין נחא וכן הקדמת הספר המידות. [ובמימי הנחל ג"כ צריך להגיה ר' דוב חיילע'ס וצריך לבדוק בכתב יד ואפי' אם לא כתב כן אולי לא דקדק בענין זה] ושיש"ק ח"ב ש"א נחא לפי זה, ובח"ב קמ"ד יש לתרץ דאי אפשר כל כך לדייק מהספר שיש"ק כמובן ואפשר לומר שהיה רב ובזה נחא גם ח"ג רמ"ט.

נתן קלפהולץ

בנוגע למה שכתבתם בגליון במדור 'גידולי הנחל' בקשר לב' מתלמידי רביז"ל שיש סתירות במקורות בכמה ענינים, ואף שעדיין הדבר מעורפל במקצת אבל אנסה קצת לעשות סדר בדבר וכדהלן.
לכאורה היה אפשר ליישב הכל ולומר שלמעשה היה תלמיד אחד שנקרא או ר' דוד או ר' דוב, ומכיון שנכתב שמו בר"ת פענחוהו המדפיסים כרצונם; כשאחד מהם פענחו כר' דוד מלאדיזין ואחד מהם כר' דוב, ובזה יבוא הכל על מקומו בשלום, חוץ משם אמו שעדיין לא ברור אם שם אמו היתה חיה כמש"כ בהקדמה לספר המידות ובשיש"ק ועוד, או ששמה היא מלכה כמש"כ בשיש"ק ב' ש"א ובח"ג רמ"ט.

אולם אפשרות זאת אינו ניתנת להיאמר מכמה סיבות:

א. כי הדבר ברור כשמש שהיו לרביז"ל ב' תלמידים אשר שם אחד מהם הוא הרב ר' דוד שכיחן כרב או דיין בלאדיזין והב' הוא ר' דוב חיילע'ס. כי בכוכבי אור חלק אנשי מוהר"ן מונה את שניהם, באות כ"ט מונה את הרב ר' דוד מלאדיזין בין אנשי עבודת ה' שבין תלמידי רביז"ל יחד עם כל הרבנים תלמידי רביז"ל כהרב ר' אהרן ז"ל הרב דברסלב ועוד, ומזה שמונהו בינותם ומכנהו בתואר 'הרב' כשאר הרבנים משמע ששימש כרב או דיין בלאדיזין וכדהלן, ואילו באות ל' מונה את הרב ר' דוב חיילע'ס בין אנשי המשא ומתן של רבינו. וא"כ ברור שהיו ב' תלמידים אשר שם האחד ר' דוד שהיה הרב או הדיין, ושם השני ר' דוב חיילע'ס.

ב. עוד מוכח בבירור שהרב ר' דוד הוא זה ששימש כרב או דיין כנ"ל וכנראה מכוכבי אור מזה שמונהו בין הרבנים תלמידי רביה"ק וכן נראה גם בשמות הצדיקים, וביותר בצוואת הרב מטשערין (שנדפס בכוכבי אור מהדורת תורת הנצח עמוד רע"ב) וז"ל: "אשתי השניה מרת פיגא תחי' מצד אביה הוא ר' יואל לאנדשווסקע מקרימענטשאק וכו', ומקור משפחתה מלאדיזין ממשפחת לומזים וכשרים ומהם היה גם הרב ר' דוד מלאדיזין שהיה מקורב לרביז"ל". הרי חזינו תרי גברא רבא - הרב מטשערין וראב"ן - דקא מסהדין עליה שר' דוד הוא זה שהיה הרב או הדיין בלאדיזין.

ג. ועוד דבר הנראה לכא' בבירור ששם אמו של ר' דוב היה 'חיה' וכמו שמובא בהקדמה הנ"ל ובכוכבי אור ובשיש"ק, ואילו שם אמו של ר' דוד היה 'מלכה' וכמש"כ בשיש"ק ח"ב ש"א, מ"ג, רמ"ט, עיי"ש. [ומה שכתב הרב ר' אלעזר רוזנפלד ז"ל ששם אמו חיה אינו אלא טעות שנפל בהעתקת המעתיק או שר' אלעזר בעצמו טעה בהעתקת הדברים שכתב ר' דוד במקום ר' דוב, וגם מש"כ שהיה אחיו של ר' מרדכי מטעפליק לא שמענו ולא ראינו שום מקור לזה, והדבר צ"ע].

ד. בכל אופן על ר' דוב חיילע'ס עדיין אינו ברור, כי בהקדמה לספר המידות שניתוסף כנראה בפולין מסופר מעשה על ר' דוב הנ"ל אשר היה רב בלאדיזין הרבה שנים, וכשרבינו עקר דירתו לברסלב - מרוב דביקותו ברבינו הק' עזב את משרת הרבנות ועבר גם הוא לברסלב, וזכה שעל ידו נתגלה ספר המידות, עיי"ש כל המעשה באריכות, וכן בשיש"ק אות קמ"ד מסופר מעשה זו בשינוי פרטים קצת אבל גם שם מספר שהיה רב מקודם בלאדיזין ועזב את רבנותו ועבר לברסלב וכן"ל, וזה ממש דלא כראב"ן שמונהו בין אנשי המשא ומתן של רביז"ל ולא מסתבר שמקודם היה גאון ורב בלאדיזין ואח"כ נמנה בין אנשי המשא ומתן.

אם כי יש לציין שמקור הדבר שהיה רב בלאדיזין ניתוסף ע"י אחד מאנ"ש בפולין (אולי ר"מ קורמן) שהם לא היו כ"כ בקיאים בעניני אנ"ש באומן [כי לא דרו שם, ולא שמעו מזקני אנ"ש המדייקים] וא"כ לאו מר בר

כמה ביאורים על זה: ברש"י על הפסוק (בראשית כ"ז
כ"ה) "ויעקב איש תם יושב אוהלים" מפרש ב' פירושים:
כליבו כן פיו. מי שאינו חריף לרמות קרוי תם. [ועיין
בשיחה"ר נ"א, שאמר רבינו שגם בלהות תם אין צריך
להיות שוטה, ואולי הוא מרומז ביעקב אבינו (בבראשית
כ"ט י"ב ובפירש"י) שכשבא אל לבן אמר: אם לרמאות
הוא בא אחיזני ברמאות]. ובגמ' (ע"ז ו.) מפרש"י על
נח שהיה תמים עניו ושפל רוח, ובזבחים (קטז.) מפרש"י

עניו וסבלן.

עוד מצאנו בפסוק (דברים י"ח י"ג) "תמים תהיה עם ה' אלוהיך",
פירש"י: "התהלך עמו בתמימות ותחכה לו, ולא תחקור אחר העתידות,
אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו. ובפסוק
(בראשית י"ז א') "התהלך לפני והיה תמים" פירש"י: היה שלם בכל
נסיגותיו. והרמב"ן שם מפרש שזהו מצוות אמונה בהש"ת בשלימות,
ופירוש המילה תמים מורה על שלימות, ע"ש.

ובתהילים (ט"ו ב') "הולך תמים" פי' המלבי"ם: גדר התמימות
שיעשה כל מעשיו לשם ה' בלבד בלי שום פניה חיצונית.
וז"ל רביז"ל (ליקו"מ קכ"ג): "והעיקר העבודה, להיות תמים וישר ירא
אלוקים וסר מרע בלי שום חכמות". וכן בתנינא מ"ד: "זוה כלל גדול
ויסוד בעבודת ה' להיות תם וישר וכו' לעבוד אותו יתברך בתמימות בלי
שום חכמות וחקירות".

ואכן התם זכה לכל המידות האלה שהיה בעל אמונה שלימה, עניו
וסבלן. לא רימה את הבריות ולא חשב מחשבות ופניות וחכמות, רק
כל עבודתו והנהגתו היתה לשם ה' בלבד, ודייקא ע"ז זכה אח"כ להגיע
לכל המדרגות.

ומנהגו היה שהיה תמיד בשמחה גדולה מאד, והיה רק מלא שמחה
תמיד. וכמו שאמר רביז"ל (תנינא כ"ד): "מצוה גדולה להיות בשמחה
תמיד, ולהתגבר להרחיק העצבות והמרה שחורה בכל כחו...
והכלל, שצריך להתגבר מאד בכל הכחות, להיות אך שמח תמיד,
כי טבע האדם למשוך עצמו למרה שחורה ועצבות מחמת פגעי
ומקרי הזמן, וכל אדם מלא יסורים, על כן צריך להכריח את עצמו
בכח גדול להיות בשמחה תמיד, ולשמח את עצמו בכל אשר יוכל,
ואפילו במיילי דשטותא".

והיתה שואלת אותו: אם כן מפני מה שארי רצענים נוטלים שלשה
וזהובים בעד זוג מנעלים, ואתה לוקח רק חצי טאליר (היינו זהוב
וחצי)? השיב לה: מה לי בזה? זה מעשה שלי, וזה מעשה שלי! ועוד:
למה לנו לדבר מאחרים? הלא נתחיל לחשוב כמה וכמה אני מרויח
במנעל זה מיד ליד: העור הוא בכך, הזפת והחושנים וכו' - בכך,
ושארי דברים כיוצא בזה - בכך, לאפקים - בכך; ועתה אני מרויח
מיד ליד עשרה גדולים, ומה אכפת לי רווח כזה מיד ליד?!

מתשובת התם אפשר ללמוד הרבה לעובדא ולמעשה בדרכי
עבודת השם: זה מעשה שלי וזה מעשה שלי - כל אחד ירד לעולם
לתקן את התיקון המיוחד לו לפי שורש נשמתו ולפי גלגוליו
הקודמים, וא"כ מה לנו לקנאות בפלוני או אלמוני.

ועוד מה לנו לדבר מאחרים, אפשר לרמוז על האנשים אשר חיים
רק בשביל מה יאמר פלוני ומה יגיד אלמוני, אבל עבודת האדם
היא לחשוב רק על רצון השי"ת, ולא לחשוב מה יאמרו הבריות,
רק להסתכל על כבוד ה' בלבד. (עוד מצאנו כאן למדים דרך ועצה
נפלאה להינצל מדיבורי לשה"ר וריכילות, שלא לדבר מאחרים).

ועוד הלא נחשוב וכו' - כל אדם צריך לחשוב ולחפש בעצמו
במה שזכה בעבודת ה', (ולחיות ממארי דחושבנא), וע"ז זה זוכים
גם להעריך את הנקודות טובות שזוכים בהם ולשמח
בהם.

ונעשה דאקטיר גדול ופילוסוף וחכם בכל החכמות. אח"כ התחיל העולם
להיות בעיניו כלא, כי מחמת חכמתו שהיה אומן גדול כזה וחכם ודאקטיר
כזה, היה כל אחד מבני העולם בעיניו כלא... והיה לו יסורין גדולים בדרך,
כי מחמת חכמתו לא היה לו עם מי לדבר, ולא היה מוצא אכסניא כרצונו
והיה לו יסורים הרבה.

החכם כל מעשיו היו לשם גאווה והתפארות, כי חשב מי ידע מה
שנעשה ממני, וכן כל חיפוש העבודה שלו היה לפי מה שיהיה חשוב
בעולם, וכל זה הוא היפך דרכי הענוה והשפלות, וע"כ כל מי שלא
עמד בדרגת חכמתו היה נחשב אצלו כלא. וזהו היפך תכלית הידיעה
שלא נדע, כי חכם אמת יודע, שכל מה שידע יותר - אינו יודע כלל.
וכן חשב החכם שהוא מכובד, אבל כבר אמרו חז"ל (אבות ד') "איזהו
מכובד המכבד את הבריות", וכן אמרו שם אל תהי בז לכל אדם, ולכן
ע"י שהיה מחשיב עצמו יותר וכו' לא היה לו עם מי לדבר והיה לו כל
הזמן יסורים.

ועוד, האם זה לחכמה יחשב שאין לו עם מי לדבר? זהו חכם להרע!
חכם אמיתי יודע דייקא איך לדבר עם כל אדם, ולירד למדרגת כל
אחד, ואף לומד מכל אחד כמאמרם ז"ל שם: "איזהו חכם הלומד מכל
אדם שנאמר מכל מלמדי השכלתי", אבל החכם לא מצא אפילו עם מי
לדבר.

ולא מצא אכסניא כרצונו, מחמת חכמתו שגדלה (בשוטטו בעולם)
גם גדלה תאותו בעיני העוה"ז, עד שכל האכסניות לא היו טובים
בשבילו, וזהו תלמיד של בלעם הרשע עם רוח גבוהה ונפש רחבה, אבל
תלמידיו של אברהם אבינו ע"ה, יש להם רוח נמוכה ונפש שפלה, והכל
טוב בשבילם ומספיק להם לחם צר ומים לחץ, ולכן הכל טוב בשבילם
וכמבואר בהמשך עם התם. ועל ההבדל הזה בין החכם להתם שהחכם
רע לו תמיד והתם טוב לו תמיד, כבר דיבר רבינו (בשיחות הר"ן ש"ח)
ונביא כאן חלק מהשיחה: "כי כל מי שרוצה שיהיה לו טוב בעולם הזה
שייחיה בנחת בלי צער הוא מלא צרות תמיד, כי כל מה שמקווה לטוב
בא להיפך, ואפילו אם יהיה לו לפעמים איזה טוב מדומה, הוא בודאי
מעורב ביגונות תמיד, כידוע בחוש למסתכל על האמת.

על כן בעולם הזה "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה" לחיות בנחת, כי
אם כשמתרצה באמת להסתפק בתכלית המיעוט, ולחיות חיי צער, כמו
שאמרו שם במשנה הנ"ל: פת במלח תאכל וכו', שאז דייקא כשמקבל
על עצמו כל הדחקות וחיי צער ולסבול הכל, ולעסוק בתורה כמו שכתוב
שם: ובתורה אתה עמל, אז דייקא יש לו חיות גם בעולם הזה, ואשרי לו
גם בעולם הזה, כמו שכתוב שם אם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה
ודאי, כי לא יהיה לו שום יסורים מפגעי העולם הזה המרובים אצל כל
אדם מאד, מאחר שמקבל על עצמו הכל בשביל התורה, וכל חיותו וטובו
הוא התורה שהוא טוב אמיתי, ואז בודאי חיו חיים אמיתיים ואשרי
לו גם בעולם הזה. אבל הרוצה תענוגי עולם הזה, ולחיות בנחת בעולם
הזה, בודאי חיו מרים ומרורים מאד, כי אפילו רוח קימעה עוכרתו (עי'
סוטה ה.), כי תיכף כשבא עליו דבר נגד רצונו, יש לו צער ויסורים, וזה
אי אפשר שיתנהג הכל כרצונו, אפילו אם יהיה גביר ואדון ומושל, כי
העולם הזה מלא יסורים כנ"ל, על כן אין מקום לברוח מעמל עולם הזה
ויסוריו כי אם אל עמל התורה, לקבל על עצמו לילך בדרכה של התורה,
לאכול פת במלח וכו', ואז אשרי וטוב לו, אשרי בעולם הזה ודאי".

כשמדברים מהתם רציתי לבאר קצת ענין התמימות, ע"כ לקטתי

להחזיר

/חיים צציק

בית יד מוכתם].

ובאמת יש בזה הרבה מניעות, יש אחד שמתבייש לצעוק ברבים, כי בהתבודדות בינו לבין קונו כשאף אחד אינו שומע רק הקב"ה יותר קל לצעוק, אבל בבית הכנסת ברבים זה קשה, ולזה צריך עזות דקדושה, ורבינו אומר שכל הקולות משברין עזות דסט"א הן קול של צעקה הן קול של אנחה וכו', נמצא שדווקא ע"י שמתפללים בקול עי"ז משברים עזות דסט"א וזוכים לעזות דקדושה ולפי זה יוצא שאין זה תירוץ לומר: אין לי עזות להתפלל בקול, כי דייקא זה יביא לך עזות דקדושה...

ועוד מניעה יש שחוששים מפניות והרהורי גאוה וכו', שיגידו שאני 'עובד' וכו', אולם אגלה לכם סוד והוא: שרבינו אומר שדווקא תפלה בכוח מבטל הרהורי גאוה... ואם תאמרו זאת מנין לך, אף אני עונה לעומתכם, תורה מפורשת היא בליקוטי מוהר"ן. וז"ל רביז"ל בתורה פ"ד תנינא: "דע! שעיקר התחברות ודבקות להשי"ת הוא על ידי התפלה, כי התפלה הוא שער, שדרך שם נכנסים להשי"ת, ומשם אשתמודעין ליה, כי תפלה היא מלכות, כמו שכתוב: נפתולי אלוקים נפתלתי, תרגומו לשון התחברות, ובשביל זה על פי רוב כשאדם מתפלל נופלים לו מחשבות של גדלות, כי התפלה היינו בחי' מלכות, בחי' אני, היא בגלות בתוך מלכות הרשעה, כמו שכתוב ואני בתוך הגולה, וכשהיא רוצה לצאת, אזי מתאחזת בה מלכות הרשעה, היינו גדלות, שגדלות היא ממלכות הרשעה, שרוצה להתגדל ולמלוך, וזה שמתפללים בכוח, בזה נותן כוח בתפלה להתחזק כנגד מלכות הרשעה לצאת מגלותא. וזה: **תנו עוז לאלוקים על ישראל גאוותו, כד הגאוה, היינו מלכות הרשעה, גוברת על ישראל, התקון לזה - שתפללו בכח ותחזקו את אלוקים, היינו בחי' אני. עכ"ל.**

וכבר היה מעשה באחד ששאל את הרה"ח עמוד התפלה ר' שמואל שפירא זצ"ל האם אין חשש שתפלה בכוח תעורר רגשות גאוה ופניות וכדו'? ענה לו ר' שמואל "רבינו אומר בספר המדות 'הצעקה מבטל פניות' ואם רבינו אומר שאין פניות - אין פניות!!

*

וידוע הסיפור מגאון עוזינו מוריניו ר' נתן זצ"ל איך שהתפלל בדרך בקולות וצעקות וראוי להביאו כאן כדי שנכסוף גם אנו לזה, (מובא ב'טובות זכרונות' להרה"ח ר' אברהם שטרנהרץ

מה נקרא תפלה בכוח, בלי הרבה פירושים והסברים רק כפשוטו; תפלה בכח היינו להתפלל עם "כל" הכוחות! הן להוציא תיבות התפלה בכוח ובצעקה והן להכניס כל המוח לכוון מה שאומרים. ודבר זה היה ברור אצל אנשי שלומינו בכל הדורות שהיו מתפללין תפלותיהן בכוח גדול ובקולות ובצעקות כידוע אצלנו הסיפורים מאנ"ש לדורותיהם, החל ממוהרנ"ת עד דוריניו אנו, ואם יהיה ה' עמדי אכתוב לקמן כמה עובדות כדי להתחזק בדבר זה.

ואפשר להביא מספרי רבינו הרבה על ענין תפלה בכוח אולם נביא רק מקצת מקומות שמדבר מענין זה.

בתורה ט' כותב רביה"ק "כי עיקר החיות מקבלין מהתפלה, כמו שכתוב: תפלה לקל חיי, ובשביל זה צריך להתפלל בכל כוחו, כי כשמתפלל בכל כוחו ומכניס כוחו באותיות התפלה, אזי נתחדש כוחו שם. עכ"ל.

ובשיחות הר"ן ס"ו כותב מוהרנ"ת "הזהיר מאד כמה פעמים להתפלל בכוח גדול, להכניס כל כוחו בדיבורי התפלה".

שם בשיחה קכ"א "פעם אחת הוכיח אותנו להתפלל בכוונה ובכוחות, כמבואר בספריו הרבה שצריך להכריח עצמו מאד לתפלה ולהתפלל בכל כוחו, ואמר שתפלה שלכם בכח הוא כמו שמשכתי אני את החבל עם האנקיר כשהייתי על הספינה, היינו בהיותו על הספינה היה פעם אחד בשעת הדחק שהיו מכריחים את כל אנשי הספינה שימשכו בכל כחם את החבל הנ"ל והייתי מושך בכל כחי החבל אבל באמת לא הכנסתי שום כח רק היה לפני. כי הכרחתי להראות לפניכם כאלו אני מושך בכל כחי, כך הוא התפלה שלכם בכוח ובכוונה. כלומר שעדיין אין אנו מכניסין כל כוחנו באמת לתוך התפלה".

ובאבני"ה ברזל י"ד כתוב "אחר הפסח כשנסע מוריניו ר' נתן זצ"ל בחזרה עם רבינו זצוק"ל לביתו, אז היה אצל הרב רבי גדליה מליניץ ז"ל, והתפללו אנשי שלומינו בקול רם, ובפרט מוהרנ"ת, וישאל הרב ר' גדליה את רבינו זצוק"ל הלא כשנכנסין להיכל המלך נכנסין בקול דממה דקה, והשיב לו רבינו זצוק"ל "איך האלט פון אמאליגע חסידים וואס זענען אריין געשפרונגען מיט דעם פארשמאלצענעם ארבל אין היכל המלך אריין" [נראים בעיני החסידים של פעם, שקפצו אל היכל המלך כשהם מלובשים עם

בגליון העבר כתבנו מענין צעקה בכלליות, מה שרבינו לימד אותנו שעל כל מה שעובר על האדם הן בגשמיות ובפרט ברוחניות העצה היחידה היא לצעוק ולצעוק. ובמאמר זה ברצוני להתעכב על ענין "תפלה בכח" כדי להתחדש בדבר זה, ואם אז בימי רביז"ל דבר זה נתקרב ורבינו רצה להחזיר עטרה ליושנה כדלקמן, עאכ"כ בימינו אנו שהבע"ד מתגבר עלינו כל כך בכל כוחו א"כ מוכרחים אנו לדבר מזה ולהתחיל מחדש לפחות לכסוף לזה, לחדש כליותינו בכוחות חדשים ובמרץ נעורים להתפלל ג' תפלותינו בכח ובהתלהבות וכו', וה' יהיה בעזרינו אמן.

בחיי מוהר"ן (סעיף ע"ח) כותב מוהרנ"ת: התורה אתם נצבים בליקוטי א' בסימן מ"ד אמר בשבת שקודם ראש השנה של שנת תקס"ג בשבת הראשון שנתקרבתי אליו. ושם מדבר מענין מחיאת כפים בשעת התפלה. ודע שבאותו העת שאמר התורה הזאת, אז היה סמוך לכניסתו לפה ברסלב, ואז דיבר הרבה מענין מחיאת כפים בתפלה. וסיפר לי שבתחילת כניסתו לפה עמד פעם אחת על פתח בית המדרש שבביתו והוכיח את העולם על אודות התפלה שאינם מתפללים כראוי. וענה ואמר שאין שומעין משום אחד מהמתפללין שום המחאת כף. **ומזה הבנו מיד שהוא רוצה להחזיר העטרה ליושנה שיחזרו להתעורר להתפלל בכוונה והתלהבות ובכח גדול** כמו החסידים הראשונים שהיו בימי הבעל שם טוב זכרוננו לברכה ותלמידיו הקדושים שהיו בדורות שלפנינו. כי בתחילת ימי רבינו זכרוננו לברכה כבר התחילו החסידים להתקרב וכו' והוא זכרוננו לברכה יגע וטרח הרבה לתקן כל זה להחזיר העטרה ליושנה. עכ"ל.

ובכן נבוא נא להציץ בתפלותיו של מוהרנ"ת ונראה איך הוא משתפר נפשו בתפלתו לה' לזכות לתפלה בכוח ומשם נראה מה הוא תפלה בכוח, וזה לשונו בתפלה ה': "ותזכני ברחמיך הרבים להתפלל לפניך בכל כחי, וכל מיני כוח שנמצא בי ברמ"ח אברי ושס"ה גידים, בבשר וגידין ועצמות ועורקים בחלב ובדם, וכל הכוח שיש במוח שבראש ובמוח שמתפשט בכל הגוף, וכל הכוח שיש בחמשה חושים, וכל שאר מיני כוחות כולם יוכלו בתוך התפלה שאזכה להוציא הקול והדבור של התפלה בכוח גדול, ואזכה שיהיה קולי נשמע כמו רעם גבורותיך, והקול הזה יעורר כוונת לבי", עכ"ל. רואים מכאן דברים ברורים

ליד שנה

ומה שהתחלתי לזמר הניגון של 'אשת חיל', מה אומר לך אהובי תלמידי! שמתי אל לבי בתחילת התפלה להיכן אני נוסע - לקבר הק' של אדמו"ר ז"ל, ונזכרתי שדרכי היה בחיי אדמו"ר ז"ל כשבאתי לפניו היה שואל אותי מהנעשה אתי, יש לך איזה התחדשות בעבודתך מדברינו שדברנו מכבר? וכו', וכשאבוא עכשיו על ציון אדמו"ר ז"ל ואיני מרגיש בעצמי חדשות כזאת, נשבר לבי בקרבי והתחלתי להתפלל בלב נשבר ובבושת פנים עד מאוד, בהיאר אנפין איעול על ציונו הק', עד שכמעט לא נשאר בי שום חיות, ולא ידעתי במה להחיות את עצמי, ועזר לי השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו, שנזכרתי מה שאדמו"ר ז"ל אמר לי "אז מיע האט זעך שוין גאר נישט מיט וואס מחיה צו זיין איז מען זיך מחיה מיט א אניגון" [=כשאין עם מה להחיות את עצמו, מחיים א"ע עם ניגון], והתחלתי לחשוב באיזה ניגון להחיות את עצמי, ונזכרתי בגודל עוצם החיות שהיה לי בעת ששמעתי הניגון הראשון אצל אדמו"ר ז"ל בשבת הראשון מהתקרבותי אליו ז"ל, שזה היה הניגון של 'אשת חיל', ונכנס בליבי שמחה עצומה ונתחזקתי מאוד, ונתחדש אצלי הניגון הזה מאוד, והתחלתי לנגן מחדש בחיות נפלא מאותו החיות שהיה לי אז בשבת אצל אדמו"ר ז"ל, שעל זה נאמר 'תבואי תשורי מראש אמנה' 'מראש' דייקא, היינו הניגון ששמעתי בראש ותחילת התקרבותי אליו, ועי"ז החייתי את עצמי עד מאוד, אח"כ התבוננתי בדעתי שאני צריך לומר עכשיו הפסוק 'זמרו לה' חסידיו' וב"ה שעזר לי השי"ת שאני מחסידיו, וגם עכשיו אני נוסע לציונו הק' ז"ל על ער"ה, אמרתי אל לבי טוב להודות לה' ולהלל לשמו הגדול ית' על כל החסד והטובה שעשה עמי, ועל ידי זה נתחזקתי והתחלתי להתפלל במוחין חדשים ובחיות חדש, וזה 'והודו לזכר קדשו'.

והר' משה כשסיפר זאת זלגו עיניו דמעות שליש מרוב התרגשות שהיה לו, כי נזכר בכל הנעשה אז באותה נסיעה, ואמר שמאז נפתח לו לבו והתחיל להבין קצת איך שאפשר לחיות חיות נפלא כזה בתפלה בכוחו של אדמו"ר הק' ז"ל מה שלא ידע ולא ראה עד אז פליאה כזאת, ועד הנה לא היה יודע מזה אם לא היה רואה זאת בעיניו, איך שמתוך מרידות כזה שהיה למוהרנ"ת ז"ל מקודם בא אח"כ לשמחה עצומה נוראה ונפלאה בהתלהבות וביראה קדושה כזאת.

וה' יזכינו לעבדו בלבב שלם, איזה עבודה שבלב זו תפלה, ונזכה להכנס לחדר של רבינו ולציית כל מה שהוא אומר דבר קטן ודבר גדול אמן.

שמתי אל לבי בתחילת התפלה להיכן אני נוסע - לקבר הק' של אדמו"ר ז"ל, ונזכרתי שדרכי היה בחיי אדמו"ר ז"ל כשבאתי לפניו היה שואל אותי מהנעשה אתי, יש לך איזה התחדשות בעבודתך מדברינו שדברנו מכבר?

מוהרנ"ת ז"ל.

וסיפר ר' משה ז"ל שעוצם תפארת יופי המראה הלזו היה נפלא ונורא, כי ראו עין בעין איך שכל העולם ומלואו, התבואות והעשבים והאילנות והבהמות ובני אדם כולם אצים רצים ומשתוקקים להיכלל בתפלת מוהרנ"ת ז"ל, כמו שכותב רבינו בתורה א' תנינא עיי"ש. ומוהרנ"ת ז"ל לא היה יודע מזה כלל מחמת התלהבותו כל כך בתפלתו, עד שבעת שהגיע מוהרנ"ת לעזרת אבותינו באו לאיזה כפר, והבעל עגלה רצה לנוח קצת, והיה שם אכסניא של יהודי נוסע לשם, ור' משה לא ידע מה לעשות כי איך מבלבלים את מוהרנ"ת עכשיו קודם שמו"ע בתוך התלהבות כזאת, אך כשהגיעה העגלה להיכנס לשער של האכסניא עלתה על מפתן השער שהיתה עשויה מקורה גדולה ועבה מאוד, וכשירדה אח"כ מהמפתן דפקו האופנים לארץ בחוזק, עד שמוהרנ"ת הרגיש זאת ושתק לרגע והבין שזה איזה בית, ואז היה יכול ר' משה לגשת אליו, ולקח אותו בידו והוליכו להאכסניא, הגם שמוהרנ"ת צעק גם אז "ועונה לעמו ישראל" בקולות עצומות כשהוא מכוסה בטליתו, והעמידו שם אצל כותל אחד, וכך גמר מוהרנ"ת ז"ל תפלתו.

וכדאי לציין את המשך המעשה מה שמוהרנ"ת דיבר עם ר' משה אחרי התפלה בהסבירו הנהגתו התמוהה על הדרך, בכדי לראות ולהבין איך התכוון התלמיד הקדוש לנסוע לרבו הנחל נובע מקור חכמה זיע"א, אולי נזכה גם אנו להתחדש מחדש בהתקרבות לרביה"ק.

כשגמר מוהרנ"ת ז"ל תפלתו וחלץ תפילין דרש"י, אז לפני הנחת תפילין דר"ת ענה ואמר לר' משה: בוודאי תמוה לך מה שבתחילת התפלה הייתי בלב נשבר, ומה שהפסקתי אח"כ במזמור שיר חנוכת וכו',

זצ"ל נכד מוהרנ"ת) ומעשה שהיה כך היה:

פעם אחת נסע מוהרנ"ת ז"ל על ער"ה לאומן ולקח עמו את ר' משה ברסלב'ר שישמש אותו בדרך, ודרכו היה ששכר עגלה מכוסה כמו חדר בכדי שיוכל להתפלל וללמוד שם, לקיים ובלכתך בדרך. וכשהעריב היום באו לאיזה אכסניא ועמדו שם לנוח בלילה, ונסעו משם כמה שעות קודם אור הבוקר, וכשהאיר השחר לבש מוהרנ"ת ז"ל טלית ותפילין, וכיסה פניו הק' בטליתו כדרכו תמיד בעת התפלה, והתחיל להתפלל סדר התפלה, ברכות וקרבנות וקטורת בקול נמוך ובלב נשבר מאוד, שלא כמנהגו, וכן התחיל לומר הודו גם כן בקול נמוך ובלב נשבר, והיה לפלא בעיני ר' משה ז"ל, כי דרכו של מוהרנ"ת היה תמיד להתפלל בשמחה ובהתלהבות ובקולות, ועכשיו מתפלל הוא בלי שום התלהבות רק בקול נמוך ובלב נשבר כמי שמתגעגע וכוסף ומתחנן להשיג דבר מה, עד שמרוב המרידות שהיה לו למוהרנ"ת נתרגש גם כן ר' משה ז"ל ונשבר לבו בקרבו לשברי שברים ממש והתחיל לבכות בדמעות שליש בלי הפוגה, וכשהגיע מוהרנ"ת לפסוק 'זמרו לה' חסידיו' ב'מזמור שיר חנוכת' הפסיק ושתק איזה רגעים בלי שום דיבור, ור' משה לא ידע מה זאת ועל מה זאת, ואחר זה התחיל מוהרנ"ת לזמר הניגון של 'אשת חיל' בקול מאוים מאוד ובדביקות גדול מאוד בלי דיבורים רק הניגון לבד, עד שר' משה לא היה יכול לישב בעגלה מחמת הפחד, וממש כל גופו היה רועד וארכבותיו דא לדא נקשן מעוצם הפחד שנפל עליו אז, וכך היה מזמר בערך עשרים דקות, ופתאום עשה מוהרנ"ת מחאת כפיים כמה פעמים ממש בוקע ריקעים, והתחיל לצעוק "זמרו לה' חסידיו והודו לזכר קדשו" בקולות נמרצות ובשמחה גדולה, וכך היה מתפלל סדר התפלה במחאת כפיים ובקולות נוראות ובדביקות נפלא כזה שאי אפשר לצייר בשום פנים ואופן, ובתוך כך הגיעו לאיזה כפר בבוקר השכם, והרועים דרכם אז להנהיג הבהמות לשדות, ואנשי הכפר כל אחד ואחד הולך לעבודתו, וכששמעו הקולות והמחאת כפיים כאלו מתוך העגלה, נבהלו ונשתוממו כי לא שמעו מעולם קולות נפלאים כאלו, והעגלה נסעה חיש מהר לדרכה כדרך הנוסעים, והתחילו הרועים לרדוף אחרי העגלה, וכן כל אנשי הכפר מקטון ועד גדול כולם אצו אחרי העגלה בהתפעלות עד מרחק רב מהכפר, לשמוע הדביקות והנעימות מהקולות של

נביאים הם, העובדה שזה מאות בשנים משתטחים ופועלים ישועות בקברי צדיקים אלו מוכיחה את אמיתות המקומות הקדושים.

המסורת הערבית נקבעה על פי רוב על פי מסורת הקברים היהודית, מטבע הדברים השתבשו השמות והכינויים אך נשארו צלילים המזכירים את השם המקורי. היתה זו ההשגחה עליונה שלאחר גלות ישראל מארצנו חמדו להם הנכרים את המקומות הקדושים וניכסו אותם לעצמם עקב סיבות שונות, בעיקר עקב תאוות הבצע של האחראים על המקומות, שהטיבו לגבות ולסחוט כספים ממבקרים יהודים או נכרים שביקשו להשתטח במקום. עקב כך בנו בכל מקום מבנה עם כיפה מקומרת, ואף הפיצו סיפורי מופת דמיוניים על גדלות הצדיק וסגולת המקום. בצורה זו השתמרו להם רבים ממקומות הקדושים, שאם לא כן, לבטח היו נעלמים לגמרי. לא נחטא להאמת אם נאמר כי לולא שמרו הערבים על מערת המכפלה וטיפחו אותה – יתכן שלא היינו יודעים היום היכן הם קברי האבות. וכן הלאה במאות קברי צדיקים מפורסמים שנשתמרו רק בזכות הטיפול המסור שקיבלו מתושבי הארץ המוסלמים. כל זאת היה יכול להשמר עד לימינו, אולם התנועה הציונית שקמה לה נגד התורה עיכרה את האוירה הנוחה ששררה בין היהודים לערבים ומאז הקמת המדינה מנסים הערבים להכחיש כל קשר בין הקברים ליהדות, מערימים קשיים ואף מתנכלים לקברים וליהודים הבאים אליהם.

תופעה מרתקת כשלעצמה הם הקברים הרבים אותם כינו הערבים "אבן סידנא יעקוב", או "בנת יעקב" כלומר, מצאצאי יעקב אדוננו – דבר המעיד לפחות על דבר חשוב אחד: מדובר בקבר צדיק יהודי!!! אין זה אומר כי במקומות שלא ציינו את שם יעקב אין מדובר בקבר ישראל, אולם כאשר גם מלאך רע בעל כרחו עונה אמן, אין שום סיבה שלא נקבל את העובדה שמדובר בקבר ישראל, שחובה עלינו לשמור על שלימותו וקדושתו, גם אם אין זה ממש הצדיק שאת שמו הערבים מנציחים על המקום.

"נבי גנדה אבן סדנה יעקוב"

ונחזור לענייננו: באותו עמוד בספר "אוצר מסעות" בו מובאים קברי בנימין, שמעון וראובן, צדו עיני פסיקה נוספת: "רחובות: במערב למושבה זו על ראש גבעה, לא רחוק מקבר נבי רובין (ראובן) מתנוסס בנין עם כיפה לבנה ואילנות עתיקים סביבו, ובחדר יש מצבה נמוכה ושם קבר 'נבי גנדה אבן סדנה יעקוב' – גד בן יעקב אדוננו. הקבר קדוש להם ומביאים לו נדרים ונדבות".

ברוך מרחיב גד

כותרת המאמר כבר מספרת באיזה קבר אנו עוסקים הפעם, קבר שעורר התעניינות רבה מאז גילויו בער"ח תמוז שעבר, וגם מרמזת על העיר בה הוא נמצא: הלא הוא קבר גד בן יעקב בעיר רחובות! אכן, ברוך מרחיב גד! ואם כנים הדברים הרי שזכינו להרחיב את גבולו של גד שיהודים יראים ושלמים יזכו להתברך מקדושתו ולהתפלל על מקום מגוריו שהיה טמיר ומכוסה מאיתנו זה שנים רבות.

זו הפעם הראשונה שבמסגרת המאמרים נכתוב על חשיפה ותגלית חדשה של קבר שנשכח במשך השנים ולא היה ידוע כלל בעשרות השנים האחרונות. אולם לפני שהקורא ידון את הדבר לשבט כאילו מדובר בדמיון חולף ובהשערה רחוקה, אקדים ואתנצל כי במאמר זה איננו 'קובעים' שום דבר, אלא מביאים את כל המידע הקשור למקום, ומי שרוצה לבחור במסקנה שאכן האמת היא כפי שהעלינו – יבחר, ומי שאין הדברים מוצאים חן בעיניו – גם ברוך יהיה.

זו גם ההזדמנות לפתוח אחת ולתמיד את סוגיית ההסתמכות על המסורת המוסלמית בכל הנוגע לקביעת מקום קברי התנאים ובעיקר הנביאים, הן בארצנו הקדושה והן בלבנון, ירדן ועיראק ובשאר המדינות המוסלמיות, ויהיה מה שיהיה לית מאן דפליג כי חלק גדול ונכבד מקברי הצדיקים שנתקבלו אצל יהודי הארץ ללא עוררין – מקורם אך ורק על פי המסורת שהתגלגלה דרך ערביי הארץ כפי שקיבלו הם מאבותיהם.

המסורת הערבית

הכל החל לקראת שבת ההתאחדות ביישוב אור יהודה בפרשת תולדות תשע"ב, כאשר ערכנו את המאמר על קבר יהודה בן יעקב ביהוד, חיפשנו אחר המקורות לקבר ומצאנו בספרי המסעות כי ישנם לפחות 10 שיטות היכן מקום קברו, ונוראות נפלאות כי מבין כל המקומות, הקבר היחיד שנשתמר ונתקבל בחיבת הקודש הוא בעיר יהוד, בעוד שהקביעה הזו היא אך ורק על פי המסורת המוסלמית וכפי שמובאת בספר "אוצר מסעות" להרב יהודה דוד אייזנשטיין שנדפס בשנת תרפ"ז.

כאשר בדקנו בפנים הספר הנ"ל ראיתי כי כמה וכמה מהקברים המקובלים, בפרט של השבטים בני יעקב, מקורם על פי הקבלה ביד הערביים תושבי הארץ, וכולם כאחד מובאים בספר זה, ביניהם קבר בנימין בן יעקב בכפר סבא שכיום הפך לאבן שואבת לאלפים, בית כנסת וישיבה הוקמו במקום ואף מקוה טהרה נפתח בסמוך אליו; קבר שמעון בן יעקב ליד צומת אייל הסמוכה לכפר סבא, שגם הוא שוקק חיים בעיקר ביום ההילולא; ראובן בן

יעקב בחולות פלמחים; רבן גמליאל ביבנה וכן עוד קברים שכבר הובאו בעוד ספרים, עוד לפני "אוצר מסעות", וגם מסורת יהודית קדומה זו בנויה על פי דברי הנכרים (כגון ארבל, הר ההר, יתרו בכפר חטיין ועוד הרבה).

כבר הבאנו במאמרנו מספר פעמים את אשר קבלנו מזקני ירושלים, כי מקובלים ועומדים אנו, שכל ציון קדוש אשר יושבי הארץ הנכריים עשו ממנו "עסק" והכתירוהו בתואר "נבי" וכדו', כשלרוב שמותיהם דומים ומזכירים את שם הצדיק הקבור שם, אין ספק שמדובר במקום קדוש ליהודים. מאידך גיסא, מעולם לא החשיבו הנכרים את קברי גדוליהם הם, (מלבד מקומות יחידים של מאתיים השנים האחרונות, אשר ידועים וברורים), ואם כן, כל מקום שקדוש בעיניהם יש לו חזקה של קבר הצדיק, גם כאשר אין ברור איזה צדיק שוכן שם. אף מצאנו מקור לקביעה זו בדבריו של רבי יעקב שליו רבינו יחיאל מפאריז (לפני כ 800 שנה) בספרו "אלה המסעות" הכותב לגבי קבר יתרו: "עשו אותו הישמעאלים בית תפלה, שכן דרך הישמעאלים לעשות תפלה שלהם אצל הצדיקים". וישראל אם אינם נביאים בני

לקדושים אשר בארץ

כאשר ראיתי זאת חשבתי לעצמי: הרי לקבר זה ישנם אותם נתונים כמו לשאר קברי הצדיקים בסביבה, אותם מקורות ואותה מסורת, מדוע אם כן יגרע חלקו של גד? משום כך החלטתי בלבי לנסות ולחפש את המקום אולי אמצא משהו שעשוי לעניין את קהל המשתטחים על קברי הצדיקים. ניסיתי בשעתו לחפש במפות מעודכנות האם מופיעה איזו גבעה בשם נבי גנדה במערב רחובות, אולם חרס ביד. להגיע למקום ולחפש "במערב רחובות" זה בדיוק כמו לחפש מחט בערימת שחת, שכן האזור עשיר בגבעות על גבי גבעות והעדר אזכור המקום במפות עורר חשד כי המקום כבר נהרס עד היסוד.

תמונה שצולמה מפסגת 'נבי גנדה' בשנת תש"ח

המציאה הזו עוררה בי את הרצון להשקיע עוד ועוד בחיפושים עד שהגעתי לחוברת מטעם רשות העתיקות (שם רשעים ירקב), ובה ישנו תיאור של 'גבעת נבי גנדה': "על גבעת כורכר גבוהה ותלולה, מצפון-מזרח לקוביבה; בעבר היה כאן קברו של נבי גנדה (המזוהה עם גד בן יעקב), הוא נהרס כליל בשל כריית כורכר. נותרו יסודות של קירות, בור מים ושרידי קברים, מהם קברי תינוקות בקנקנים".

תמונה כללית של הגבעה הנשקפת למרחוק

כעת היה בידי יותר מקצה חוט, במפות הרי מופיעה שכונת נוה גבירול, כעת עלי להגיע למקום, לחפש את הגבעה אשר בראשה עצי שיזף ובריכת מים, ומי יודע אולי גם 'שרידי קברים', ולמצוא את מקום קברו של גד בן יעקב אבינו!!!

הגילוי

ובכן, בערב ראש חודש תמוז יצאנו עם 'מנהיגנו' הקבוע מוהר"ר שלמה ליפשיץ שיחי' ועם כמה מיקירי וזקני אנ"ש שהסכימו 'בדרך למירון' לעבור דרך רחובות ולהצטרף ל'שגעון'. נסענו על פי המפה עד שהגענו לשכונה, לא היה אפילו צורך 'לחפש' את הגבעה עצמה,

מקום מושבו של רבי יהושע בן חנניה, מחכמי יבנה וממנהיגי העם לאחר חורבן בית שני... לאחר הקמת המדינה יושבו עולים ושמו נקרא כפר גבירול. בשנת תשי"ד סופח הכפר לרחובות והשכונה נקראת כיום נוה גבירול. מעל הכפר מתנשאת גבעת נבי גנדה (בכתיב ערבי קנדה) בגובה 66 מטר מעל פני הים. נבי גנדה לפי המסורת המוסלמית הוא גד

תמונה כללית של הגבעה הנשקפת למרחוק

באיזור (כגון בעיר יבנה לפני כשנתיים ועוד). כעת הענין בטיפול מול בעל המקום ואקוה שלפחות זאת הרווחנו שהקברים יכוסו כדין והעצמות יבואו למנוחתם בכבוד הראוי להם.

המסקנה

את הממצאים ואת החומר שלקטתי שלחתי לשני מומחים עולמיים שיש להם נסיון רב בנושא זה עשרות בשנים, אולם אני מנוע מלפרסם את שמם נגד רצונם (מה גם שעדיין צריך לפעול במקום ולא ברעש ה'), למרות שלא היה שום תיאום ביניהם, מסקנת שניהם היתה (זהה לחלוטין: א) אין לשלול שמדובר בקברי ישראל וצריך לשמור על המקום. ב) ככל הנראה מדובר בקבר צדיק קדוש יהודי אולם לא מסתבר שזהו גד בן יעקב.

אינני ראוי לחלוק על דבריהם, אולם אם היו נותנים לי רשות הייתי משער שכן יתכן שמדובר בגד בן יעקב, וכמו שאר השבטים שקבריהם אינם מצויים בנחלתם. ראשית כבר הזכרנו כי הערבים קישרו את המקום למזל טוב ולהצלחה, ואכן באבן עזרא על הפסוק "בא גד" (בראשית ל, יא) מביא: **"פירוש גד מזל טוב כאשר הוא בלשון ישמעאל"**. הוי אומר שלפי הישמעאלים מזל טוב הוא אכן 'גד'. שנית, יש בנותן טעם להביא גם את דברי בעל ספר הישר: **"ויקברו את ראובן ואת גד בעבר הירדן ברומי אשר נתן להם משה לבניהם"**, זהו המקור היהודי היחיד המזכיר את קברותיהם של ראובן וגד ולפי מקור זה הם קבורים כנראה **באיזור אחד** (ולשיטתו בעבר הירדן). מעניין כי גם לפי המסורת הערבית קבר גד ברחובות וראובן בפלמחים הם באותו אזור ויחסית סמוכים זה לזה וכפי שכותב בעל אוצר מסעות. (כאן המקום לתקן טעות שנשתרבה במאמר על יהודה בן יעקב כאילו ספר הישר מיוחס לרבינו תם, ולא היא, אמנם רבינו תם חיבר ספר הישר בעניני מוסר ויראת שמים, אך ספר הישר המדבר על ההיסטוריה ועל קברי צדיקים, שם מחברו לא נודע, אולם הוא קדמון יותר ומתוארך לזמן התנאים ואולי אף קודם להם ואכמ"ל).

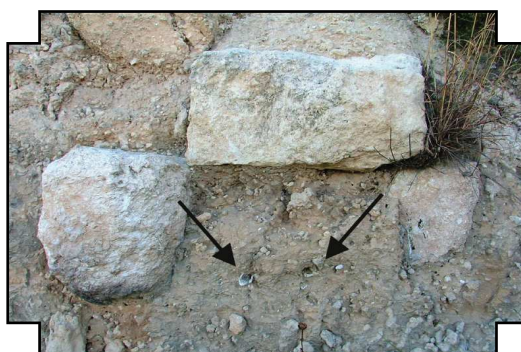
קבר גד בעבר הירדן

השיטה שקבר גד מצוי בעיר 'סאלט' שבירדן, גם הוא מסתמך רק על פי מסורת מוסלמית, אמנם הוא יותר מתאים לדברי ספר הישר שהוא קבור ברומי **שבעבר הירדן**, אולם הקביעה כי סאלט היא רומי אין לה שום מקור. עם זאת יש להדגיש כי אם נקבל את כל דברי ספר הישר נגד המסורת המקובלת נצטרך לשנות את קברי ראובן (עבר הירדן במקום פלמחים), שמעון (בעיר מגדא במקום כפר סבא), יהודה (בעיר 'בביא' ליד בית לחם

במקום לא ראה בשטח יהודים חרדים "ממאה שערים" ועל אחת כמה וכמה שאף אחד לא בא לכאן להתפלל בשטח הפרטי שלו - - -

כמה שניסינו לרצות אותו שאין לנו שום קשר לקנוניא המתבשלת נגדו ושאלנו מתנגדים לשלטון הציוני, העיריה והארכיאולוגים - עוד יותר ממנו, לא עלה הדבר בדינו, הוא משער שאנו חלק מאותם "משכתבי ההיסטוריה". גם כשהראיתי לו צילום מספר אוצר מסעות שהודפס בשנת תרפ"ז ובו מופיעים פרטי המקום, לא היסס לענות כי זה גם "חלק" מאותה מזימה מרושעת להפקיע את רכושו. לאחר כמה דברי נימוסין ראינו שאין שום אפשרות לשכנעו שירשה לנו לפחות לבנות איזה מצבה, גם דיבורי עידוד על הזכות שנפלה לידי שהוא שכן של קבר הצדיק לא השפיעו במאום, הוא לא היה מוכן לשמוע בכלל שיש איזה קבר במקום, גם העצמות המושלכים במקום כדומן על פני השדה לא שינו את דעתו. משכך עזבנו את המקום בתובנה כי בפעם הבאה שנבקר כאן יש להשתדל לא להתקל בו ולא לגרום לו צער ועגמת נפש.

עם זאת מתוך הדיבורים ששמענו ממנו לא נשאר בלבנו שום ספק שאכן כאן המקום האמיתי של 'נבי גנדה', הערבים היו מגיעים לכאן בהמוניהם בשנים שעברו ואף ייחסו סגולות שונות ומשונות למקום ולצדיק הקבור כאן, סגולות הקשורות במזל טוב (מה שמרמז על השם גד שהוא על שם "בא גד" דהיינו מזל טוב). יש ללמוד עליו זכות כי מפחד הוא על רכושו ואדמתו ומבקש 'להוכיח' כי אין כאן שום דבר מיוחד ושלא יעיוז להפקיע את הקרקע. מאידך שמחנו לראות כי מדובר ביהודי ירא שמים שאף בנה מקוה טהרה מהודרת בסמוך

קבר פתוח, העצמות מסומנות בחץ

למקום, גם בית כנסת לעדת התימנים מצוי בסמיכות. אי אפשר לדעת, אולי עוד נזכה פעם לשבות במקום... מכל מקום היות וראינו במו עינינו קברים פתוחים ועצמות בתוכם, דיווחנו על כך לעוסקים בתחום ומאוחר יותר הבנתי כי לדעתם צורת הקבורה מתאימה לקברי ישראל, כפי שאר הקברים שנחשפו

שכן מכל עבר נשקפה אלינו הגבעה התלולה ובראשה 'מגדלמים' מבטון (זהה כנראה 'בריכת המים' המופיעה בדפי העיריה). התקרבונו עד כמה שיכלנו ונעצרנו בכביש חסום בגדר עם שלט המכריז "שטח פרטי - הכניסה אסורה". היות ולהולכי רגל לא היתה שום חסימה הבנו שהכוונה לכלי רכב, עצרנו בחורשה הסמוכה והתחלנו להעפיל במעלה הכביש לעבר ראש הגבעה. בפניה הראשונה פנינו שמאלה והנה מגיעים לשטח נרחב מלא גרוטאות משם עולים בדרך עפר תלולה המתפתלת מצד ימין עד למגדל המים. הגבעה עשויה כולה מאבן כורכר, 'חתוכה' כמעט עד לפסגה עקב כריית הכורכר.

הלם ותדהמה היתה מנת חלקנו כאשר אנו מבחינים במקום שנחפר משמאל למגדל המים (כנראה בשעת בנייתו) ובו בולטים מספר קברים שבורים ועצמות הנפטרים בולטים מהם בבזיון נורא! בד בבד הכתה בידי גם ההכרה כי לאחר שמצאתי כאן באופן וודאי קברים, אין ספק כי אכן זו הגבעה וזה המקום שעל פי המסורת הוא קבר גד בן יעקב אבינו!!!

ספרי התהילים הוצאו והתחלנו להתפלל ולעורר רחמי שמים בזכות גד בן יעקב ואולי עוד צדיקים הקבורים כאן. במשך הביקור סקרתי את הגבעה כולה ואכן ניתן להבחין באבני בנין שכנראה שרדו ממבנה הקבר שהתמוטט, גם עצי שיזף עתיקים פזורים במקום מכל עבר וכל הסימנים מראים שאכן כאן היא גבעת נבי גנדה. בתוך הצוק ניכרים חללים משונים וכן למרגלות הגבעה פזורים אבני בנין ישנים שמקורם ככל הנראה ממבנה הקבר ההרוס.

מסיימים את הביקור יורדים לעבר הרכב והנה מצפה לנו הפתעה לא נעימה: יהודי תימני נחמד ותמים, אשר מאוחר יותר מתברר כי אפילו יש לו קשר לחסידות ברסלב וכי הוא נוסע מידי שנה לקיבוץ ראש השנה באומן, עומד בדרכנו וטוען כי הוא בעל השטח ו"לא דובים ולא יער", אין כאן שום קברים, לא 'נבי' ולא 'גנדה', הכל בטל כעפרא דארעא. לטענתו העיריה וגורמי הממשל חברו עם הערבים במטרה לנשלו מאדמתו שירש מאביו והמציאו כי היה כאן 'נבי גנדה' "משכתבים את ההיסטוריה" כשהמטרה מקדשת את כל האמצעים...

מתברר כי הענין מצוי בהליך משפטי בערכאות זה מספר שנים, כשנגדו עומדים העיריה, הערבים ורשות העתיקות, וטוענים כי יש לשמר את הגבעה ולשפץ אותה למען הערבים ושימורו כאתר עתיקות מוכרז, והוא מצידו באמצעות עורכי דינו טוען להד"ם... כשראה אותנו נתקף בהלם מוחלט, מאז נולד

לסיכום:

לדעת המומחים ולפי הנתונים בשטח נראה שמדובר בקבר צדיק קדמון מזרע ישראל שאיננו יודעים את שמו המדויק, אולם כנראה דומה במקצת לגד (אולי גדליה וכדו'). עם זאת יש מקום לומר כי אכן מדובר בגד בן יעקב וכפי שאנו מסתמכים במקרים דומים על דבריהם גם כשזה נוגד לדברי ספר הישר, ובוודאי מי שזוכה להגיע לשם ולשאת תפילתו – לא הפסיד. הקברים הנמצאים בסמוך לו יש ביניהם גם קברי ישראל וצריך לפעול במסירות נפש כדי למנוע חילולם ובוודאי שלא להרסם ח"ו. וזכות הצדיקים אשר בארץ המה תעמוד לנו להוושע בכל משאלות לבנו אכ"ר.

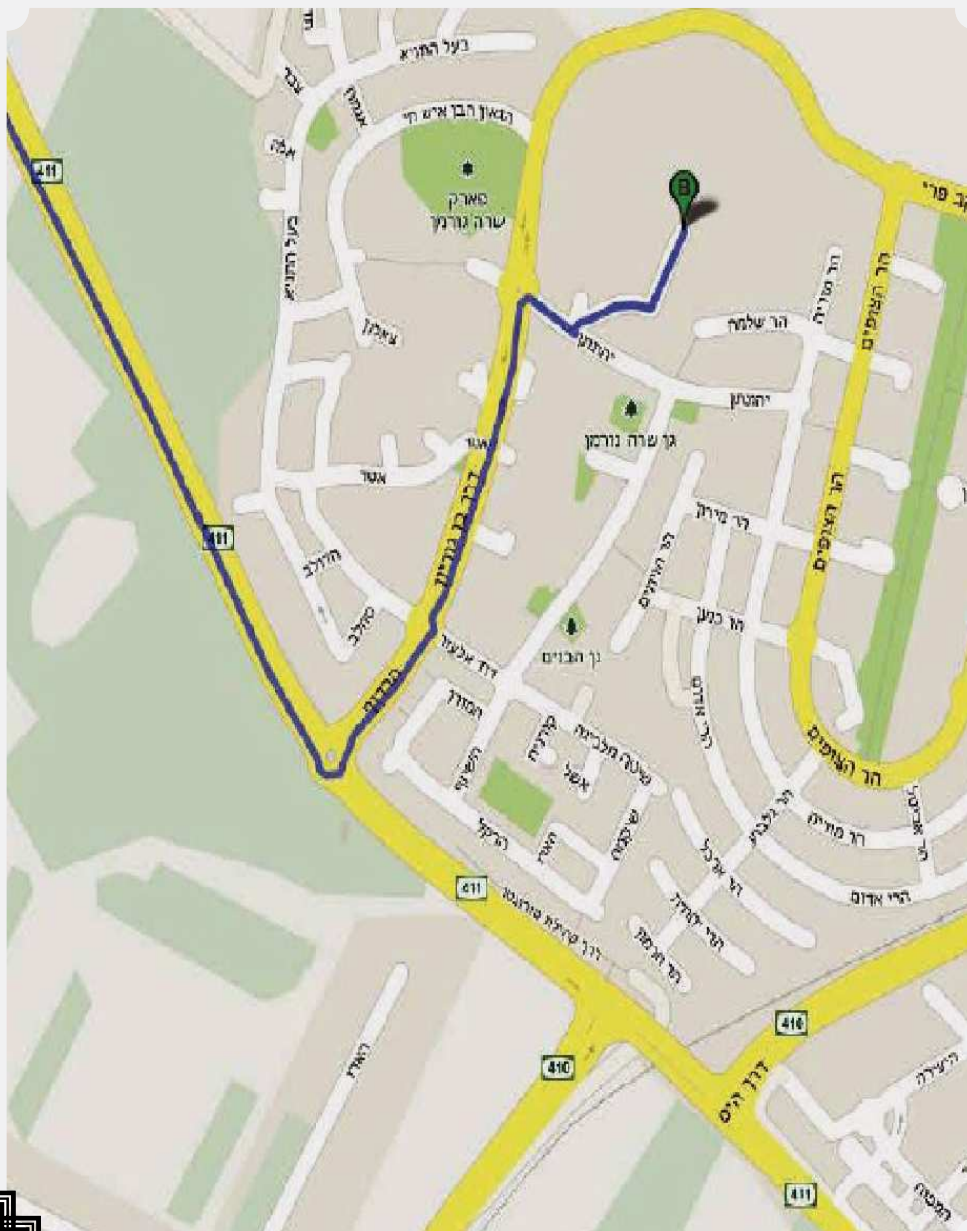
במקום ביהוד, ובנימין (בירושלים נגד היבוס' במקום כפר סבא). כנראה שעקב העובדה

חסידי ברסלב בקבר גד בן יעקב בסאלט שבעבר הירדן, באדיבות ר' שלום פוקס

שלפי בעל ספר הישר קברו של גד צריך להיות רבן גמליאל, שנשתבש מ"רבן" ל"ראובן".

מפת גישה למקום

לתועלת הרבים המתעניינים, להלן הגישה למקום מכיון ירושלים:

בכביש ירושלים ת"א (1) במחלף ענבה יש לפנות שמאלה לכביש 431, להמשיך ישר עד למחלף עין הקורא (לא להתפתות להכנס לכבישים אחרים שיש בהם שילוט לרחובות), במחלף עין הקורא יש להכנס לכביש 42 לכיון יבנה ומערב רחובות (יש לשים לב היטב לשילוט בצומת המורכבת, הפניה עוברת במנהרה וחולפת בשני צמתים מרומזרים). בצומת רחובות מערב יש לפנות שמאלה לכביש 411, בככר הראשונה לפנות שמאלה לרח' הרדוף, בככר הבאה להמשיך ישר ברח' דרך בן גוריון ובככר הבאה לפנות שמאלה לרח' יונתן ולעצור בחורשה הנמצאת משמאל לכביש. בשטח עצמו ניתן להעזר בפנים הכתבה בקטע 'הגילוי'. בהצלחה.

חידושים וביאורים בתורה הזמנית

תורה כ"ב "חותם בתוך חותם"

חבורת נחל השבת - ב"ש

אחד מהיסודות הגדולים בתורה זו הוא מה שמבואר באות יא שכשרוצים לעלות מדרגא לדרגא בהכרח חייב להיות ירידה קודם העלייה כי הירידה היא תכלית העלייה והנה באמת עניין זה הוא מהגילויים הנפלאים בתורת רבינו ז"ל והוא מבואר בדברי רבינו ז"ל כמה פעמים ובכמה אופנים בהכרח הירידה בשביל העלייה והיות שהדבר נוגע מאוד למעשה ובבחינה מסויימת הוא כמעט עיקר הבקיות בשוב שהוא נצרך כ"כ לכל הנכנס בשערי העבודה שעובר על כל אחד מה שעובר ורבינו ז"ל מגלה לנו ההכרח בזה ושאינן אפשרות אחרת ליכות לעבודת השי"ת לכן ננסה להרחיב מעט ולבאר כמה אופנים בטעם וגדר ההכרח שבהירידה שקודם העלייה עפ"י המתבאר בדברי מוהרנ"ת כאן ועפ"י המתבאר בדברי רבינו במקומות אחרים ועי"ז אולי נזכה להיכנס לעניין באמת ולהבין שאכן כך הוא הדרך היחידה ונצליח להתחזק בזמני הירידה המוכרחת קודם העלייה להבין שיש בזה רזין עילאין ונוראים מאוד ונבאר בעזרי"ת ו' אופנים ועניינים שמצאתי בזה ומסתמא יש בזה עוד עניינים ואולי יבוא אחר וילקט עוד מדברי רבינו ומוהרנ"ת בזה ובודאי יהיה לתועלת בעזהשי"ת.

עניין הראשון [הוא מרומז בפשטות לשון רבינו בהתורה שמביא המאמר של לא היה דוד ראוי וכו' אלא להורות תשובה ומבואר באריכות קצת בהל' ס"ת ה"ב] שהוא כדי ליכות לתשובה וע"י התשובה יכולים ליכות לעלייה גדולה מאוד והיינו דכשאדם זוכה לעשות תשובה הוא עולה עי"ז לעולם הבינה, אימא עילאה, שהוא עולם גבוה ונורא מאוד מאוד ועל ידה אפשר ליכות להגיע הרבה יותר ממה שאפשר ע"י דברים אחרים שאף שהם גבוהים מאוד אבל שרשם בהספירות שהוא למטה מהבינה כגון העוסק בתורה הוא בחינת התפארת ומקבל האור מהתפארת ואמנם הוא דבר גבוה ונורא מאוד וכן הזוכה לשמירת הברית הוא ביסוד שהוא בוודאי דבר נורא מאוד מאוד אבל בינה הוא הרבה הרבה יותר מזה כמבואר הרבה בכתבי האריז"ל שכל מדרגה כלפי המדרגה שלמטה ממנה היא עצומה לאין שיעור וערך כלל ולכן בינה שהוא למעלה מהז' ספירות הוא עולם גבוה ונורא מאוד ומשם סוד הכפרה ביו"כ וסוד היציאה ממצרים וסוד שחרור עבדים ביובל וסוד המקוה ושאר עניינים השייכים לזה כי שם הוא בחינה של עלייה לשורש [כי היא שורש כל הספירות וכל ענייני העולם וכו' וכו'] ושם נהפך ונמתק הכל אפילו הדינים כמובא ועכ"פ הוא עולם גבוה ונורא מאוד ולכן כדי ליכות לעלות מדרגא לדרגא חייבים לעלות לעולם הבינה שרק על ידה יכולים להשיג השגה של מדרגא חדשה שזה דבר לא פשוט כלל ועל ידה אפשר ליכות לזה גם מחמת עוצם האור של עולם הבינה וגם ששם הוא עניין של עלייה להשורש ושם הוא מתחדש לגמרי ויכול ליכות לבחינה של לידה של מדרגא חדשה ולעלות לעולם הבינה הוא ע"י התשובה כי בינה היא בחינת עולם התשובה [וזה מה שמבואר בתורה ע"ג ח"ב דיש נ' שערי תשובה היינו המבואר בגמ' ר"ה כא

ע"ב דיש נ' שערי בינה ובבינה שם הוא עניין התשובה וק"ל] ולכן חייב להיות בבחינת בעל תשובה ולזה צריך שיהיה לו ירידה שאז יעשה ע"ז תשובה [לפי מדרגתו] ויזכה להארה מעולם הבינה ואז יוכל לעלות מדרגא לדרגא וק"ל [ואצל אנשים פשוטים יכול להיות לפעמים ירידה אפילו לעבירות ממש [כמו שמובא בהמשך המאמר מעניין יבוקש את עוון ישראל ואיננו] או עכ"פ שיורד מהתלהבותו וכו' ואצל הצדיק הוא שיורד מהשגתו הראשונה [כמובא בתורה לח שבשעת הירידה שלו השגתו היא הרבה יותר מהשגת צדיקים אחרים אבל בבחינתו היא ירידה] ואז עושה תשובה על השגתו הראשונה כמבואר בתורה ו' עכ"פ כלל עניין זה הוא שהטעם להכרח הירידה קודם העלייה כי כדי לעלות מדרגא לדרגא חייב להיות בבחינת תשובה שעל ידה יכולים ליכות הרבה יותר משאר עבודות ובשביל לעשות תשובה מוכרח ירידה בבחינה מסויימת וע"י התשובה יזכה למדרגא נוספת].

העניין השני בזה מבואר בדברי מוהרנ"ת [בהל' מתנה ה"ה אות נו ובהל' מעקה ושמירת נפש ה"ד אות ח'] שהוא להעלות הניצוצות והקדושות הנפולות וביאור הדברים עפ"י דברי רבינו ז"ל ומוהרנ"ת בכמה מקומות שבאמת כל עבודתו בעולם הוא לברר הניצוצות הקדושים שנפלו בתחילת הבריאה בסוד שבירת הכלים וזה עבודתו בכל דבר ודבר להעלות הניצוצות [וזהו בעצם כלל פנימיות התורה ומבואר בדברי רבינו בתורה ע"ה שכל דבר ממש הוא בירור ניצוצות וכן בתורה נ"ד מבואר באריכות עניין זה ובתורה ל"ה אשרי העם יודעי תרועה שיודעים לתקן עניין זה של שבירת הכלים, תרועה לשון שבירה, וכן בעוד הרבה מקומות] שזהו סוד הירידה כדי להעלות ניצוצות ואז מהניצוצות שמעלים מזה עצמו עיקר העלייה ועניין זה עמוק עמוק אבל עכ"פ זהו כלל הגילוי שמגלים הצדיקים שאדם ידע שכל מה שעובר עליו אינו דבר של מה בכך רק זהו כל תכלית הבריאה וזה צורך גבוה ממש ואי אפשר לאדם כלל לדעת מה ואיך מברר דלנו נדמה לפעמים שעיקר הבירור הוא כשהולך לאדם בתורה ותפלה וכו' והאמת שהצדיקים מגלים לנו הוא שההיפך הוא הנכון ועיקר הבירור הוא דייקא בעת הירידה שזהו ג"כ כלל עניין הגלות ומכח ההתחזקות בזמן הירידה עי"ז יש לו אח"כ מוחין וכו' בזמן העלייה וזה הכל מה שהוא בעצמו זכה לברר [ואדרבא מה שבדר"כ קודם מצליח ואח"כ יורד לברר זה כדי שיהיה לו הכח לברר דאם יתחיל עם הבירור לא יוכל לעמוד בזה אבל באמת זהו העיקר וכמבואר בדברי מוהרנ"ת באריכות כמדומה בהל' חזקת קרקעות בעניין הקדמת התמיד להקטורת יעו"ש].

העניין השלישי הוא המבואר בתורה ל"ה שעיקר האדם הוא השכל ושיהא דבוק בחכמה וקדושה אבל צריך לחדש שכלו שזהו בחינת שינה יעו"ש באריכות והכלל העולה משם שכשם שכלל הבריאה מתחדשת בכל יום וכן האדם מתחדש בכל יום ע"י שינה וסוד העניין מבואר בזה"ק שבשעת השינה האדם נכנס לתוך האמונה ועי"ז מתחדש שכלו וכן יש כמה בחינות שינה כמבואר שם באריכות וכלפי כל עלייה של חידוש המוחין חייב לעבור שינה שעי"ז עצמו "מתחדש מוחו" וכמו השינה ממש היא ממש חידוש המח כך הזמן של הירידה שהיא בחינת שינה הוא זמן שנשמתו עולה כביכול כדי להתחדש [ולכן אינה מאירה לו כ"כ כי הוא במצב של שינה אבל באמת דייקא אז הנשמה מתחדשת בתוך האמונה] ועיקר עבודת האדם אז הוא לבטל דעתו לגמרי שזהו בחינת שינה [כמבואר בהל' השכמת הבוקר ה"ג] והוא בחינת האמונה הנ"ל ועי"ז זוכה לחדש מוחו יותר ויותר ויעו"ש עוד.

העניין הרביעי דומה לזה המבואר בתורה א' שא"א ליכות לאור החכמה בחינת ח' רק ע"י בחינת נ' שהוא המלכות והאמונה בחינת

וכל החכמות וכו' שמחמת זה אינו שומע ומציית לצדיק בתמימות ופשיטות שחושב שמבין יותר טוב מה זה עלייה ומה זה ירידה וכו'] אמנם מסתמא יש עוד דברים מפורים בדברי רבינו ז"ל ודברי מוהרנ"ת אשרי מי שיזכה ללקטם ולזכות בהם את הרבים.

ענין העבודה בבין המצרים ותשעה באב לאור התורה הזו. הנה רבינו ז"ל מזכיר ענין האבלות על החורבן בסוף התורה בביתאור המעשה של אלעזר זעירא שהיה מתאבל על ירושלים קריה נאמנה היינו על קלקול האמונה וחשדוהו בגאווה וכו' ומבואר מזה שאכן עיקר האבלות על ירושלים הוא על הענין המבואר בהתורה הזו דהיינו קלקול האמונה והיינו פגם חותם הדין שהוא האמונה שהיה העיקר

[כמבואר בתורה ה' ח"ב] שהעיקר הוא האמונה ובשאר מקומות] שזה מה שהאיר בזמן שביהמ"ק היה קיים האור של האמונה המוחשית שזכו להרגיש קרובים לבורא יתברך והרגישו קרבת הבורא יתברך ועכשיו חרב הבית ואין האמונה חזקה כ"כ וכמובן משתלשל מזה ג"כ פגם חותם הרגלין וממילא יש גזרות קשות כי החיצונים יונקים מהדין ונעשה דין אכזרי אבל עיקר הצרה הגדולה היא חסרון האמונה שאין אנו מרגישים

השייכות האמיתית שלנו לבורא יתברך ולכן עיקר האבלות הוא על העלמת אור הצדיקים כמבואר הרבה בדברי מוהרנ"ת [בהל' נט"י ה"ו ושא"מ] כי הצדיקים מאירים לנו עכ"פ באיזה בחינה את האור של ביהמ"ק גם בהגלות ועיקר הצרה שהאור של הצדיקים נעלם מאיתנו ואין אנו שומעים ומצייתים לדבריהם בפשיטות שמוזה בא כל הצרות שלנו בגשמיות ורוחניות ואם נזכה לשמוע לצדיקים באמת ולהרבות בהתבודדות ובלימוד הפוסקים הקדושים לברר הלכה ולהיות בשמחה באמת ושאר העניינים שמגלים לנו הצדיקים [חצות ושיעורים קבועים אהבת חבירי ו תפלה בכח

ביטול של הלבנה וזהו הכלי לקבל את אור המוחין והיינו שכל שפע בעולם צריך כלי ועיקר הכלי הוא המלכות שהיא בחינת האמונה ולכן חייב שיהיה לו ירידה שאז מתחזק באמונה וביטול בפשיטות וכו' ועיי' בונה הכלי לקבל את אור המוחין והחכמה של זמני העלייה וק"ל.

הענין החמישי מבואר בתורה כה [ומוהרנ"ת בהל' מעקה ושמיר"נ ה"ד מקשר הדבר להתורה הזו] שכשאדם עולה מדרגא לדרגא מתעוררים מחדש הקליפות שבמדרגא העליונה ולכן נראה לו שזה ירידה ובאמת הוא עלייה רק כדי להגיע למדרגא הבאה חייב לשבור הקליפה כדי להגיע לפרי ולכן יש לו מלחמה חדשה וכמובא שם בסוף התורה שבוה טועים החסידים הרבה שנראה להם שנפלים ובאמת אי"ז נפילה

כלל ויעוי' בדברי מוהרנ"ת בהל' מעקה הנ"ל שזהו בכל דרגא ודרגא ממש ואפילו בשאול תחתית ממש יש אלפים ורבעות מדרגות וכל דרגא ודרגא שעולה חייב להיות לו המלחמה הנ"ל.

הענין השישי מבואר בתורה רסא וז"ל כשנפול אדם ממדרגתו ידע שמן השמים הוא כי ההתרחקות תחלת התקרבות ע"כ נפל שיתעורר יותר להתקרב להשי"ת ועצתו שיתחיל מחדש ליכנס לעבודת השי"ת וכו' והיינו שבאמת עיקר עבודת השי"ת הוא דייקא מתוך התחדשות [וכמבואר באריכות בהל' בשר וחלה ה"ד שעל תורה דידן] וטבע האדם שקשה לו להתחדש כמו שהוא לכן מזמינים לאדם ירידה כדי שיזכה להתחדש ולהתחיל מחדש ואז כל עבודתו מקבלת פנים אחרות וחיות אחרת לגמרי ואין לשער מעלת העבודה עם התחדשות מאשר בלי התחדשות וק"ל.

אלו ו' עניינים שמצאתי לע"ע ויש בהם די והותר כדי לחזק עצמו באמת אם רק נרצה להאמין לדברי הצדיקים ולהשליך שכלנו העצמי [כמבואר בדברי מוהרנ"ת בהל' בשר וחלב הנ"ל עה"פ שלח תשלח את האם שהיינו להשליך את כל השכל שיש לאדם

דובב שפתי ישנים

דיבורים לעובדא ולמעשה על פי תורה כ"ב מתוך מכתבו של הרה"ח המופלא ר' שמואל הלוי הורביץ זצ"ל

...ומהתורה בליקו"מ סימן כ"ב שכתבתם, היא תורה נפלאה מאד איך שכל אחד יכול לזכות לילך מדרגא לדרגא – נעשה ונשמע, מי נתן לנו להבין בכלל הפירוש נעשה ונשמע – העדיים והכתרים שקבלו במתן תורה מה הם, ואיך יכולים כהיום לזכות להם כל אחד ואחד, כמו שרבינו ז"ל כותב שזה תורה ותפלה, היינו ה'נעשה' – ההשגה שאדם משיג ועושה זאת, וה'נשמע' הוא תפלה היינו כיסופין והשתוקקות למדרגה היותר גבוה שעדיין לא זכה לזה, ומתפלל ומבקש בדביקות אלוות שיזכה לזה, וזה 'בפיד' ובלבבך לעשותו', היינו שעל ידי פיד ולבבך – השתוקקות וכיסופין ודביקות להדבר הגבוה שנפלא ונעלם ממנו ולדבר הכיסופין בפה, בזה יבוא להשגה הגבוה שנעלם ממנו, ואז זה 'נעשה' אצלו כיון שיכול לעשותו כבר, ואז צריך לנשמע יותר גבוה ולהשתוקק לדבר הגבוה יותר ולהתפלל על זה, וכן הלאה הלאה עד אין סוף ממש.

והמשים לב ביין שבוה התורה בעצמה יכול כל אחד ואחד מהגדול שבגדולים עד הפחות שבפחותים להגיע לכל המדרגות שבעולם אשרי שיאחז בזה. ומה שמביא רבינו ז"ל שם לשבור עזות הגוף על ידי שימוש, שהגוף ישמש את הנשמה במצוות מעשיות הרבה כדי שהגוף יוכל לקבל הארת הנשמה, וכן ההמון צריכין לשמש את הצדיק שיוכל להאיר בהם, וגם בלימוד תורה ותפלה בעצמו הם גם כן מצוות מעשיות, לזכך הגוף שיוכל לקבל מהנשמה, וכן הצדיק, כי על ידי שנותן גופו וליבו להתורה והתפילה והמצוות, והעשיה שעוסק אחר כך בעניינים גשמיים ורוחניים, יראה שיהיה על פי התורה שלמד, נמצא שנותן כל נפשו וליבו שהגוף יזדכך ויתדבק בנשמה ובהצדיק, ממילא מזדכך הגוף וזוכה לזה כמו שמרמז שם רבינו ז"ל.

והנה בכלל ענין הנעשה והנשמע שיעשה מנשמע נעשה, יש לבאר היינו מה שאין לו רחוק מזה מאוד, ישמע וישתוקק לזה ויתפלל על זה עד שיבוא לזה. ואם כן יכולים על ידי ההשתוקקות וכיסופין ותפילה על הזדככות הגוף שיתדבק בהנשמה ובהצדיק, על ידי זה לבוא לזה, ואם אף על פי כן רחוקים מאוד מאוד מלשמוע קול אנתו בעצמו וקול הצדיק, כי שומעין רק קול הברה של העוונות בבחינת "אם עוונתי ענו בנו" שהעוונות צועקים בתוכינו ואנו שומעין רק קול הברה, ואם כן לא יצאנו ידי חובת קול שופר להכניע עזות הגוף ולהתדבק בהנשמה ובהצדיק, "ה' עשה למען שמך" באתערותא דלעילא שלך הופע עלינו קדושה וטהרה לשבר עזות הגוף שנוכל להתדבק בהנשמה ובהצדיק.

ואחר כך תיכף מביא רבינו ז"ל שעל ידי שימוש שישמש להחכם וכן הגוף להנשמה, נעשה הגוף בבחינת בשר ומשבר ליבו האבן ועזות הגוף, ואם כן היינו ב' עצות היינו שימוש – האראוין פאר דעם צדיק, און שרייען צו השי"ת טא פאר דיין כבוד וועגין (=לטרור עבד הצדיק ולצעוק עשה למען כבודך) כי מה בצע בדמי וכו' ובכל צרתם לו צר שנוגע כביכול להשי"ת בעצמו, והשי"ת בוודאי יוכל לעזור איך שהוא ואיך שהופיע על ישראל במצרים בהארתו הגדולה והוציאם ממ"ט שער טומאה וכו'.

(מכתבי שמואל מכתב נ')

וכו' אשר כל הנהגה והנהגה שרבינו מצוה הוא תיקון על העבר ולעתיד ולימות המשיח וכו' וכו' כמובא בשיחות הר"ן קפה] נהיה מאושרים באמת ועיקר הגלות שאור הצדיקים נעלם מאיתנו לכן עיקר העבודה להרבות בתורה ותפלה, נעשה ונשמע ולזכות עי"ז לשמחה ועל ידה לעזות דקדושה שע"ז זוכים להתקרב לאור הצדיקים באמת שהם מאירים לנו את אור האמונה כמבואר באר היטב בהתורה הזו, השי"ת יזכנו להתאבל באמת על חורבן ביהמ"ק ועל מיתת והסתלקות אור הצדיקים שקשה כפלים מחורבן בית המקדש ועי"ז לזכות ולראות בשמחתה שהוא בניין האמונה שהוא כולל כמובן את בניין ירושלים ממש וגם בגלות כל זמן שאין זוכין לזה בשלימות עכ"פ וזכה שיאיר לו יותר ויותר אור האמונה ע"י הצדיקים [וכידוע ג"כ המעשה מר' שמואל יצחק מטשערין ומוהרנ"ת שעיקר האופן לזכות לאור של רבינו ז"ל הוא ע"י האבלות והבכיה על העלמת אור הצדיק אצלו ואצל העולם ואכמ"ל].

ועמ"י בכללות ג"כ זוכה לאיזה תיקון ע"י ימי בין המצרים שמתאבלים על חורבן ביהמ"ק וכמובא בסוף הל' מעקה ושמיר"נ שזה סוד שבעה דנחמא שזוכים ע"י האבלות שזהו השמחה והעזות דקדושה שע"ז זוכים לקבל הארה מהשבעה רועים ועל ידה זוכים לתרתי דתיובתא שהוא בחינת שני הכתרים של נעשה ונשמע יעו"ש. [אלא שיל"ע קצת הלא בסדר התורה נעשה ונשמע קודם להעזות דקדושה וכאן הסדר הוא הפוך וצל"ע בזה].

ירושלים של מעלה - ירושלים של מטה

מ.ס.

ידוע שיירושלים של מטה זה עולם הבחירה שעל ידי שמשדלים כל הזמן לעשות רצון ה' בתוך הבחירה, עי"ז תתחבר ירושלים של מטה עם ירושלים של מעלה.

ענין חורבן ביהמ"ק הוא גם כן ענין זה, כי לפי האור הגדול – המרחב שיש בירושלים של מעלה, עדיין לא יצאנו ידי חובת הבחירה של ירושלים של מטה, אבל דייקא אז נמתק הדין כידוע בכתבי האריז"ל שדווקא בת"ב אחר חצות מתחיל ההמתקה ואז הוא לידת משיח, וכמו שאומרים חז"ל ששפך חמתו על עצים ואבנים, ועי"ז נמתק הדין כי דייקא אז אם אנחנו מתחזקים מתוך החורבן עי"ז נמתקים כל הדינים (עיין ליקו"ה ראשית הגז ד').

והצדיקים הגדולים שהם זכו כבר למרחבים האדירים של ירושלים של מעלה ואעפ"כ הם לא מתנתקים מירושלים של מטה, הם מוסרים את נפשם להשי"ת והם נכנסים לתוך הבחירה מחדש, אפילו שכבר בטל מהם הבחירה כי הם יודעים שעיקר הנחת רוח של השי"ת זה רק בעבודה עם בחירה וע"כ למען שמו ית' כדי לעשות לו נחת רוח, הם נכנסים כל פעם שוב לתוך הבחירה הם נשארים באור, בנפלאות של ירושלים של מטה (בחירה).

ועל כן הצדיקים האלו יש להם רשות לקחת את האור של ירושלים של מעלה ולזרוק את זה לירושלים והם מודיעים לנו "תדע לך! שאפילו שאתה לא מצליח בירושלים של מטה ונדמה לך שאתה מחריב עוד יותר את ירושלים של מטה, אבל אנחנו מודיעים לך את פנימיות עמקות כוונת השי"ת שהוא לא התכוון שאם נכשלת אז אתה כבר לא יכול להכנס לירושלים של מעלה, יש לך תקוה אל תעזוב את ירושלים של מטה תעשה מה שאתה יכול, פלאי פלאות!!! נותנים להם רשות להודיע לנו את הסודות מירושלים של מעלה, ומה סוד הכי גדול של ירושלים של מעלה? שאם ח"ו אדם נכשל בירושלים של מטה אם נפלת מירושלים של מטה אל תאבד את האמונה, וכמו שהגמרא אומרת אפילו בשעת כשלונה של ירושלים לא פסקו ממנה אנשי אמנה, אפילו שיירושלים נחרב אפילו שאדם נכשל ח"ו הוא לא עשה מה שצריך לעשות בירושלים של

מטה – בבחירה, אעפ"כ שימשיך להיות מחובר לירושלים של מעלה (שימשיך להתחזק באמונה וברצון ולעשות מה שיכול וכו').

וזה ענין 'אלעזר זעירא' (המובא בתורה כ"ב) שאפילו ש'אלוקי אבי בעזרי' אפילו שהוא זכה לאור גבוה מאוד של ירושלים של מעלה אעפ"כ הוא 'זעירא' הוא משפיל את עצמו כל הזמן לירושלים של מטה הוא מתאבל על ירושלים של מטה ואומר להקב"ה "למה משיח לא מגיע? למה ירושלים של מטה חריבה? כמו שאומרים בסליחות "אזכרה אלוקים ואהמיה בראותי כל עיר על תילה בנויה ועיר האלוקים מושפלת עד שאול תחתיה" אבל "ובכל זאת אנו לקה ועיינו לקה", קה – זה ירושלים של מעלה – בינה, אפילו שאני רואה שעיר האלוקים מושפלת וכו' שיירושלים של מטה חרבה, אבל אם אני מתאבל על זה, 'ואנו לקה' שאני לא מסיח דעת מירושלים של מעלה זה עצמו התיקון, וזה מגלים לנו הצדיקים האלו שאפילו שהם זכו ל'אלוקי אבי בעזרי' ויצילני מחרב פרעה' שה' הציל אותם מה'חרב' מה'חורבן' מההפסקה של ירושלים של מעלה מירושלים של מטה, והם נמצאים כל הזמן בירושלים של מעלה, אעפ"כ הצדיקים הגדולים תמיד מקטינים את עצמם, הם הלאה נמצאים בירושלים של מטה ומתנהגים בתמימות ובפשיטות כאילו שהם רחוקים ואעפ"כ רוצים את הקב"ה הלאה מתוך התרחקות, לכן הם יכולים להגיד לנו את זה, והם אומרים לנו כל הזמן שאפילו שאדם לא רק שהוא לא נמצא בירושלים של מטה אלא כל כולו נמצא בבור תחתיות (כמו שרבינו מגלה שם בתורה כ"ב) שאפילו אם אדם נמצא בתוך הבור והוא כבר לא שומע שום חיבור של ירושלים של מעלה (קול קדושה וכו') ומה שהוא עושה זה רק השתדלות של ירושלים של מטה, הוא צועק וצועק: אני רוצה את ירושלים של מעלה והוא לא שומע (כמו שרבינו אומר בתורה מ"ח תנינא שהוא מרגיש שלא מסתכלים עליו מלמעלה) ולא רק זה, אלא שהוא שומע צעקות הפוכות, הוא שומע את המתנגדים של ירושלים של מעלה צועקים קול הברה והם אומרים לו: מה אתה רוצה? אין לך שום שייכות לירושלים של מעלה, אין לך שום שייכות ל'נשמע' ואת הצעקות שלהם שומעים בכל העולם...

אז בא הצדיק ואומר לכל אחד; נכון שאתה שומע את הצעקות שלהם אז לכאורה זה סימן שאתה באמת לא שייך לירושלים של מעלה ולא רק לירושלים של מעלה אלא גם לירושלים של מטה, כי אם בן אדם נכשל בירושלים של מטה אז אין לו לא זה ולא זה, כמו בעגל שהם פגמו בירושלים של מטה כתוב שמושה רבינו ראה שהם פגמו בירושלים של מעלה כי הם כל כך פגמו בירושלים של מטה שאין להם כבר שום אפשרות להתקשר לירושלים של מעלה, אבל הצדיק הגדול בחי' משה רק הוא לבד יכול להודיע לנו שאפילו אם נדמה לך שפגמת בירושלים של מעלה באופן כזה שאפילו כשאתה צועק ואתה כוסף שזה בחי' 'נשמע' – ירושלים של מעלה, אפילו אז נדמה שלא אתה כוסף אלא זה הקליפות כוספים מתוכך (כמו שרבינו אומר שם בתורה על הפסוק 'אם עווננו ענו בנו') בא הצדיק ואומר אבל אם אתה הלאה לא מסתכל על זה שאתה חושב שזה לא אתה אלא זה הקליפות ואתה הלאה מתחזק לצעוק וכו' אז לא רק שתזכה לירושלים של מטה ל'נעשה', אלא שתזכה ל'נשמע' כזה גדול, שעשועים שלא עלו מימות עולם (עיין חיי"מ שיחות השייכות לתורות סעיף י"ז, ובהלכות מתנה ה', ושם תראה עוצם הרחמנות האין סופיים של השי"ת שממשיכים הצדיקים הגדולים והנוראים על כל אחד ואחד, עד שע"ז אפילו הנפולים ביותר יתקברו להשי"ת).

יעזור ה' שיקויים הפסוק "ובאו האובדים וכו' והנדהים וכו' והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים" והכל בכוח הרועה השמיני שרוחו מרחפת על פני המים כבר קודם הבריאה (כ"ש חז"ל "שמו של משיח ושם הצדיקים קדם לעולם") שעליהם היה הערבות מבריאת העולם שהם יתקנו כל הבריאה וכל העולמות. מה נשיב לה' על גודל החסדים הנפלאים האלו שהודיע לנו מהצדיקים האלו.

מכתבים חדשים ממורינו ר' נתן זצ"ל

מה נכבד היום הזה בהגלות נגלות אור חדש בציון עלים חדשים לתרופה ממכתביו של אור חיינו מוהרנ"ת זיע"א. מכתבים אלו הם מכתב יד של מעתיק שהעתיק לעצמו את המכתבים משנות תקצ"ו – תר"ה וכפי הנראה העתיקם בשנות תר"ל. הכת"י היה שייך לר' גדליה זאב ברסקי חתנו של ר' נחמן טולטשינער. כתב יד זה הגיע לספריה הלאומית בפטרבורג ושם הוא נמצא כיום, תודתו להר"ר דוד דגן שהמציא לנו מכתבים אלו. מפרסמים אנו כעת שלשה מכתבים מפרשיות בהעלותך שלח קרח דשנת ת"ר, בשבועות אלו היה מוהרנ"ת בצוותא עם הר"ר נחמן טולטשינער זצ"ל בנסיעה, בדרך להדפסת ספר ליקוטי עצות.

ב"ה יום ד בהעלותך ת"ר בראסלב

בני חביבי בשעה זאת באתי מברית מילה שהיה היום אצל ר' יודיל בר"מ וכיכר אותי המצוות חיתוך ב"ה אשר עזרנו עד כה כן יוסיף ה' שיהיה נמשך שלום בעולם וכו', ובאותה השעה שכרתי עגלה ובעזרה"י אסע היום לדרכי הש"י ויליכיני לשלום ינחיני במעגלי צדק למען שמו. ואל ישכח לשלוח ה-א-ר"ח שמגיע לי, גם בשבוע הבע"ל ישלח א' ר"ח לביתי וכן בכל שבוע כאשר דברתי עמך, ונכון לבך בטוח יהיה שלא יהיה לך שום עיכוב פרעון בזה, ותשמח במה שזיכך הש"י להיות לך חלק בזה וסיוע בזה בעסק גדול כזה וכו', הש"י יזכך שתוכל לפזר משלך כהנה וכהנה ויגולגל זכות הרבים לנצח על ירך, ואני בעניי משליך יהבי על ה' ועל צדיקו האמיתיים למענו ולמענם יעש ויעזורני ויושיעני על דבר כבוד שמו, דברי אביך המצפה בכל עת לישועה שלימה

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה ובפרט ל ידידי המופלג מו"ה יעקב חרמ"ח, ול ידידי המופלג הוותיק מו"ה נחמן נ"י נכד אדמו"ר ז"ל

...

בעזה"י יום ה' שלח ת"ר ראשיב

אהובי בני חביבי הרבני מו"ה יצחק ש"י

בשעה זאת באתי לפה ראשיב דרך נסיעתי לליפאווין על שבת קודש

הבע"ל, באומן קבלתי מכתבך ביום א' העבר והיה לי לנחת, כעת בדעתי

לנסוע אי"ה מליפאווין לבארדיטשוב אחר שבת הבע"ל ביום א' או ביום ב', וכפי הנראה

אהי' אי"ה בשבת פרשת קרח בבארדיטשוב, ומשם אודיעך יום נסיעתי משם לשלום.

כעת אין דבר להודיעך, לעת עתה תתן א' ר"ח בכל שבוע לביתי, לאשת ר' נחמן תתן כמו שמבקש במכתבו ובוודאי תסולק

כל מה שתוציא עלי ועליו ואי"ה מבארדיטשוב אודיעך יותר, ואפשר אשלח משם איזה סך מעות אם יזמין הש"י לידי

בשביל פרנסת ביתי ולה' הישועה, כעת עיני תלויות אל ה' וחניני למען שמו ויוליכיני בדרך הישר והאמת כרצונו

הטוב, ואי"ה מבארדיטשוב אכתוב לך באריכות קצת, כעת אין פנאי להאריך כלל כי אני נחוץ לדרכי על שבת

דברי אביך המעטיר בערך נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה [נתעכב המכתב הזה עד יום ב' קרח שהיה בליפאוויץ] יום ב' קרח עד הנה עזרנו רחמיו יתברך והנני מוכן עתה לנסוע מפה ליפאוויץ לבארדיטשוב, הש"י יוליכני לשלום ואני נחוץ מאוד, ותקיים דברי כנ"ל, ואי"ה מבארדיטשוב אודיעך באריכות בעזרה"י.

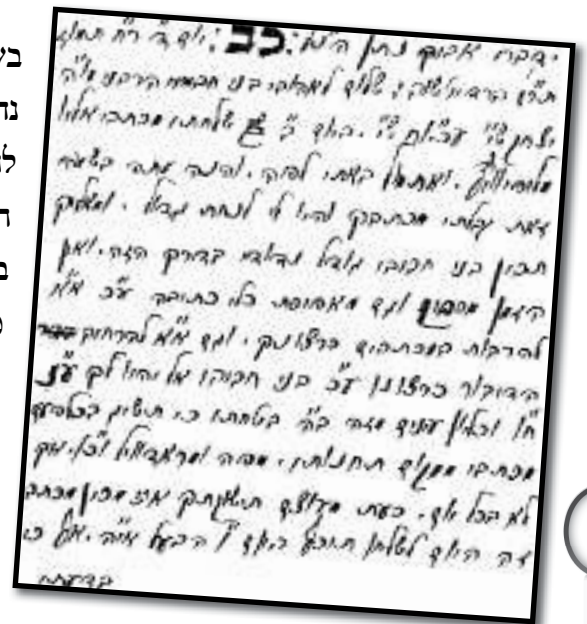
דברי אביך נתן הנ"ל

...

יום ד' ר"ח תמוז ת"ר בארדיטשוב

שלום לאהובי בני חביבי הרבני מו"ה יצחק שיחי' עם כל יוצאי חלציו שיחי'

ביום ב' שלחתי מכתבי אליו מליפאוויץ ואתמול באתי לפה והנה עתה בשעה זאת קבלתי מכתבך והיה לי לנחת גדול ומאליך תבין בני חביבי גודל נדודי בדרך הזה ואין הזמן מספיק וגם אפיסת כלי כתיבה על כן אי אפשר להרבות במכתבים כרצונך וגם אי אפשר להרחיב בדיבור כרצונו כל כן בני חביבי אל יהיו לך עגמות נפש ח"ו וכליון עיניים מזה, בה' במחתי כי תשיג בכל פעם מכתבי ממקום תחנותי מפה ומארדוויל וכו' אך לא בכל יום כעת מעוצם תשוקתך אני מכין מכתבי זה היום לשלחו תיכף ביום ו' הבע"ל אי"ה אף כי בדעתי לשלוח לך אגרת עוד הפעם מפה אחר שבת אי"ה בעת שאתחילי לנסוע לשם ודע בני כי בדעתי לנסוע מפה על שב"ק הבע"ל לכפר פילטשיניץ לר' אשר מנעמרוב וגם אחי ר' יודל נ"י הוא פה כעת וגם כן בינינו מכמה טעמים, ואי"ה אחר שבת ק' הבע"ל אשוב לפה בעזרה"י ואז אכין עצמי לנסוע לראדוויל וכו' לשלום וכעת אין מה להודיעך לביתי אשלח על ידי אחי ר' יודל נ"י איזה סך מועט ואי"ה אחר שבת הבע"ל אכתוב לך הכל באר היטב לעת עתה תתן ה' רוח לביתי ועל המותר אכתוב לך אי"ה כנ"ל לר' אברהם בער שיחי' הזהרתי באומן עוד הפעם שתיכף בבואו לביתו ישלח לך הסך ארבעים רובל והמותר יסלק כשיגיע לו שכבר באתי לראדוויל לשלום כאשר דברנו יחד והבטיח לי כמה פעמים שבודאי לא ישנה דבר.

הכתב יד

הספאדיק תודה לקל מצאתיו בליפאוויץ שקנה ר' משה מרדכי ידידינו נ"י שם בסך ה' רוח"ח הוא לא השאיר שם כי אם ד' רוח"ח וחצי רוח"ח הוצאתי ממעותי אם תרצה להחזיר לו החצי רוח"ח או אפשר יותר אם תוכל לאסוף עד ששה רוח"ח כאשר דברת עמו תשלח זה הסך העולה יותר מד' רוח"ח וחצי לביתי חוץ הא' רוח"ח שבכל שבוע וידעתי שבודאי תעשה הכל על צד היותר טוב ברוך השי"ת אשר עזרני עד כה ועיני תלויות למרום שינחני בצדקותו למען חסדו ויוליכני בדרך הישר והאמת בגשמיות ורוחניות כרצונו וכרצון יראיו וכו' וחזק ואמץ בני חביבי ובטח בה' כי יתהפך הכל לטובה כי גדול ה' ואי אפשר על פני השדה כל אשר בלבי בזה והנה כבר הגיע יום ה' ואני טרוד לנסוע לכפר הנ"ל ואנ"ש מבית ר' יעקב יוסף ז"ל באו עתה לבית ואי אפשר להאריך יותר דברי אביך המצפה לישועה

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה

בשם אומרו - שיחות מאנ"ש

שנמסרו ע"י ר' יהושע דרוק שליט"א

ה. שמעתי מר' יעקב מאיר שכטר שליט"א, שהחסיד הישיש ר' נפתלי כהן זצ"ל חמיו של ראבר"ן אמר שאם אחד אינו אוחז במדרגת חבירו ומחקה אותו, אזי חבירו מקבל שני ראשים והוא מאבד את ראשו.

ו. שמעתי מר' אהרן שפירא שאביו ר' שמואל אמר לו שר"א שטרנהארץ זצ"ל היה בקי בכל הפרי מגדים על יו"ד, וכן מספר גם ר' נחמן בורשטיין שר' אליהו חיים רוזין זצ"ל סיפר לו שכשרצה לצאת מרוסיה ניסה להשיג ויזה ליכנס לארצות הברית בתור רב לקבל ג'רין כארד'. ונבחן אצל ר' אברהם ז"ל על כל היו"ד עם הפמ"ג ואמר ר' אליהו חיים לר' נחמן: "מה אומר לך נחמן, ר"א ידע את הפמ"ג כמו שאנו יודעים אשרי בע"פ!" כמו"כ שמעתי מר' נתן דוד שפירא שליט"א, שר' אברהם שטרנהארץ היה אומר הרבה פעמים דברים מהבני יששכר בלשונו בע"פ, וכמעט בטוח שהוא ידע את כל הבני יששכר בלשונו בע"פ.

ז. שמעתי מר' נתן ליברמנט שליט"א, שר' אברהם שטרנהארץ זצ"ל התאכסן פעם אצל אביו ר' זאב זצ"ל בבני ברק, והלך ר' נתן בתור נער צעיר ללוותו לתפלת שחרית לביהכ"נ, ורצה ר' נתן לעזור לו לשאת את הטלית ותפילין כי ר' אברהם היה כבר ישיש מופלג והיה כבד עליו המשא, ולא הסכים ר' אברהם בשום אופן, באומרו לו: "ס'איז דא א שיחה פון רעבין אז די ערשטע משא וואס א איד דארף טראגן אינדערפרי איז דער טלית ותפילין". כמו כן מספר ר' נחמן בורשטיין ממש אותו סיפור שהיה אותו.

ח. שמעתי מדודי ר' יהושע דוב רובינשטיין שליט"א, שהגה"צ ר' אברהם אליהו מייזעס זצ"ל שהיה רב ור"מ בסלוצק ובמינסק והוגלה לסיביר ואח"כ היה גר בקרעמינסק ונתחבר שם עם אנ"ש והיה מתפלל עמהם ואף נסע לאומן על ר"ה (כמובא ב'מי שמואל' שהרב ממינסק שאין כמוהו בכל רוסיה הגיע לר"ה לאומן, וכוונתו עליו) ונתפעל שם מאד מחבורת ה'עובדים' ר' ברוך געצע'ס ור' הירש לייב ועוד. וכשזכה לצאת מרוסיה הקומוניסטית ולעלות לא"י כשהגיע לביהכנ"ס ברסלב במא"ש שאל מיד איפה ר' הירש לייב והראו לו בפינה יהודי זקן יושב שם ולומד. נודעק ר' אברהם אליהו "דאס איז נישט הירש לייב!" אתם יודעים מה היה הירש לייב? אריה ממש בעבודותיו הנוראות כאחד משרפי מעלה, כאינו מאמין שזה אותו ר' הירש לייב מאומן.

לרגל היארצייט של הרה"ח ר' אברהם שטרנהארץ זצ"ל
נביא הפעם כמה שיחות ממנו

א. שמעתי מר' חיים בורשטיין שיחי', שבהיותו ילד היה פעם אחת ביום ישישי בביתו בקטמון עם אחיו ר' שמעון שיחי', ואמו ע"ה לא היתה בבית, וקודם שהלכה העמידה סירים לבשל לשבת קודש, ופתאום דפק איזה יהודי חסיד בעלז בשם טחובער בדלת ושאל אם אחד ההורים בבית ענהו שלא, והשאיר להם קורקבן שנמצא בו מחט וכיו"ב עם פתק שהרב פסק שהעוף טרף, כי הוא קנה חצי עוף ומצא את המחט בקורקבן והלך לשאול את הרב ופסק שזה טרף, ורצה להציל את המשפחה שקנתה את חצי העוף השני מטריפה. שאל את הקצב מי קנה אותו ונתברר לו שזה משפחת ר' משה בורשטיין זצ"ל, לכן בא לכאן להצילם מאכילת טריפה. אחרי כמה שנים סיפר ר' נחמן בורשטיין את הסיפור לר' שמואל שפירא זצ"ל ומיד שאלו ר' שמואל האם זה קרה כשר' אברהם שטרנהארץ היה אצלכם בבית ענהו ר' נחמן כן כן! אמר לו ר' שמואל בגלל ר' אברהם נצלתם מטריפות כי אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים.

ב. שמעתי מר' נחום דוב שפירא ששמע מאביו ר' שמואל שסיפר לו זקן

חסיד קרלין החסיד הנודע ר' יהושע העשיל הלטובסקי זצ"ל, שבהיותו נער התפלל עם ר' אפרים ב"ר נפתלי זצ"ל בעיר העתיקה [כמדומה בב"כ קרלין] ואחרי התפלה רצה ר' אפרים לעשות ריקוד כמנהג אנ"ש ולא מצא עם מי לרקוד אז הוא תפס בידו של הנער ר' העשיל הנ"ל ועשה עמו ריקוד.

ג. שמעתי מר' אהרן שפירא שיחי', שהרב של אומן שהיה מצד המתנגדים שאל פעם את ר' הירש לייב ליפ"ל זצ"ל על התיקון הכללי שאומרים אותו בכל יום וגם בשבת איך הכנים שם רביז"ל קפיטל על נהרות בבל? בשבת אומרים קפיטל זה? ענה לו ר' הירש לייב בשנינותו: קפיטל זה היכן הוא נמצא בתהילים, לא בחלק של ליום השבת!?

ד. עוד שמעתי מר' אהרן שפירא ששמע מאביו ר' שמואל, ששמע מר' אברהם שטרנהארץ זצ"ל אשר זקנו ר' הירש לייב רבה של ברסלב בנו של ר' אהרן דער רב האריך הרבה מאוד בתפלת ליל שבת, ומזה נהיו בניו ר' חיים והרב מטשערין למדנים גדולים, כי התיישבו ללמוד עד שיסיים אביהם תפילתו.

מהנעשה

בחבורות האברכים

של אחד מבני חבורתינו החפץ בעילום שמו ואח"כ שמנו פנינו לעיה"ק ירושלים ובדרך שמענו דיבורים מחזקים ומעוררים ומשמחים מפי הרה"ח ר' אברהם שלום שיט"א שהאריך בגודל מעלת התשובה בשמחה ועוד

סעודת ר"ח מנ"א

דיבורים נפלאים. ה' יזכינו שנזכה לתשובה באמת מתוך שמחה אמן.

סעודת ר"ח אלול

ביום הרביעי ב' דר"ח אלול התקיימה סעודת ר"ח לכלל אברכי החבורות, השמיע דיבורים חמים הרה"ח ר' שמואל משה קרמר שליט"א בגודל מעלת הקיבוץ הק' אצל רביה"ק, וגודל התיקונים שנעשים על ידי כל אחד ואחד שנתוסף על הקיבוץ וכו' וכו', לאחר שסיים את דבריו פצחו האברכים בריקוד נלהב אומן אומן ר"ה אומן אומן

סעודת ר"ח אלול

ר"ה... אשרינו שזכינו להתקרב לרבינו... במהלך הסעודה שרו ניגוני דביקות הקשורים לאלול ור"ה. ה' יעזרנו שנכין עצמינו כראוי לר"ה של רבינו ונזכה לכל התיקונים של ר"ה אמן.

מוהרנ"ת בליקוטי הלכות בהמשך שרו ניגוני התעוררות המדבר מגאולת ישראל ובנין בית המקדש ולאחר מכן נמכר ברהמ"ז ע"י אחד האברכים העומד לימינו בכל עת ברוחב לבו

הפתעה חתה לאברכים כאשר באמצע הסעודה הביאו את קובצי מימי הנחל שיצא ברוב פאר והדר אשר בו נקבצו ובאו כל העשרים גליונות שיצאו עד עתה. האברכים התפזרו לבתיהם מתוך רצון להתחדש ביתר שאת להתאסף מדי פעם יחדיו כדי לחדש התקרבותנו לרביה"ק אשר כידוע א"א אלא על ידי אהבת ודיבוק חברים.

התחדשות בנסיעות לקברי צדיקים

לאחר שנדבה רוחו של האברך היקר ר' שמואל מאיר בר"ש אנשין הי"ו לארגן נסיעות לאברכים בצוותא בכל עת מצוא, וכידוע מרבינו ז"ל ומוהרנ"ת גודל מעלת השתטחות על קברי צדיקים, ואנ"ש בכל הדורות הרבו לפקוד ציונם של הצדיקים אשר בארץ ובפרט על ציונם של יחידי הדורות. וב"ה זכינו כבר פעמיים בתקופה האחרונה לנסיעות בצוותא חדא באחדות ובדיבוק חברים לקברי צדיקים.

נסיעה לציון האר"י הק'

בליל שישי ה' מנחם אב נסענו לעבר ציונו של האר"י הק' זצ"ל אשר בעיר הק' צפת ת"ו, מקודם השתטחנו על ציונו של התנא האלוני רשב"י זיע"א במירון ומשם נסענו לצפת לאר"י ז"ל, ומשם לטבריה להתפלל תפילת שחרית כוונתיקין על ציונו של התנא ר' עקיבא רבו של רשב"י, והתפלה היתה בכח ובהתלהבות כראוי לאנשי הצדיק. אי אפשר לתאר את האווירה הקדושה ששרתה בנסיעה זו כששישים אברכים צעירים נוסעים באחדות חברים.

ער"ח אלול

בער"ח אלול יצאנו באוטובוס מלא וגדוש מאברכים צעירי אנ"ש למירון לתפלת יו"כ קטן ולתפלה ובקשה לרגל ימי הרהמים והסליחות, משם נסענו לציפורי לציונו של רבינו הקדוש מסדר המשנה, ובדרך שמעו האברכים נוסח התפילה של ראש השנה מפי החזן הנודע הר"ר שרגא לוי שליט"א שהכניס בנו האווירה הקדושה של הקיבוץ הק' באומן. בציפורי התקיימה סעודת הודאה

קובץ "התורה הזמנית"

לאחרונה אנו עדים על עוד ועוד אברכים הנכנסים לעולמו הנעים של תורת הצדיק ה"ה ספרו הק' "ליקוטי מוהר"ן" וקיבלו על עצמם לעסוק בתורתו בעיון ולילך עם תורתו כרצונו ז"ל. בעקבות כך יצא לאור קונטרס "תורה הזמנית" הכולל את התורה הזמנית - תורה כ"ב "חותם בתוך חותם" והתפלה שעליה, ובנוסף לזה צרפנו קיצור ליקו"מ, והפירושים שעל התורה, הלא המה: "פרפראות לחמה" "ביאור הליקוטים" "באבי הנחל" "מי הנחל" וכן שתי הלכות מליקוטי הלכות; הלכות ס"ת הלכה ב' שבו מקשר מוהרנ"ת כל חודש תשרי לזאת התורה, וכן ההלכה הארוכה הלכות מתנה הלכה ה'.

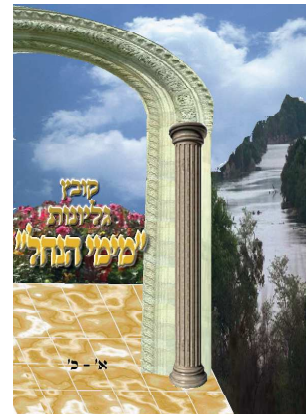
אברך יקר! עכשיו הזמן להתחדש בלימוד התורה הזמנית, ובפרט בימי הרהמים והסליחות וימי ר"ה הק' הממששים ובאים ואין לך הכנה יפה מזה לעסוק בתורה זו שרבינו מזכיר בה קול שופר, ור' נתן מקשר כל מצוות חודש תשרי לתורה זו. ה' יזכינו להתקרב להצדיק האמת ולשבור עזות

גופינו על ידי הקולות דקדושה ובתוכם קול השופר אמן.

ניתן להשיג את הקונטרס אצל ר' חיים צ'צ'יק בסך 7 ₪

קובצי "מימי הנחל"

בשמחה רבה הננו לבשר לאברכים שיצא לאור הקובץ שרבים חיכו לו "גליונות מימי הנחל א' - כ" המלא בתוכן מגוון, מאמרים, מכתבים, גנוזות, תולדות אנ"ש, ועוד ועוד, הביאו ברכה אל בתיכם. ניתן להשיגו אצל ר' חיים צ'צ'יק בסך 37 ₪ בלבד.

סעודת ראש חודש מנחם אב

בליל ר"ח מנ"א התקיימה בבית מדרשינו מא"ש סעודת ר"ח, לאחר תפלת מנחה ויום כיפור קטן בהתלהבות ובהתעוררות התאספו האברכים והסבו יחד ליד שולחנות ערוכים כל טוב לאחר מכן נעמד הרה"ח ר' שלמה אפרים גודלבסקי שליט"א ובהתלהבות רב כדרכו הלהיב את הציבור בדיבורי אמת, דברים היוצאים ונובעים מתורתו של

מ'עט האברכים

לכבוד מערכת "מימי הנחל", אשר כשמו כן הוא משקה ודולה ממימי הנחל נובע מקור חכמה, ובפרט ע"י המדורים שמאפשרים לקיים 'ומקבלין דין מן דין' - נקודת החבר כדי להאיר נקודת הצדיק שבכל אחד ואחד, חשבתי לכתוב לכם הנקודה השיך ללבי בעת הזאת אולי יתחזק על ידה עוד אדם אחר, וזה החלי.

בחיי מוה"ר"ן (מעלת תורתו וספריו הקדושים אות כ"ג) כתוב בזה הלשון "התורות והמאמרים שבספריו הקדושים הם כלליות גדול, וכל מה שאתה ממשמש בהם אתה מוצא בהם טעם נפלא וחדש ומתוק לחיך ומאיר עינים מאד. ויש בהם עמקות גדול בדרך פשט ובדרך סוד ונסתר, כי כל התורות יש בהם סודות נסתרים נפלאים ונוראים מאד מאד ואי אפשר לבאר זאת. גם בכל מאמר ומאמר יש כוונות של מצות וכו'" ובסוף ממש"ך לענינו בזה"ל "ובפרט התורות שנכתבו בלשונו הקדוש בעצמו, אמר שיכולים לדקדק בהם כמו במקרא, כי יש שם כוונות הרבה כי לפעמים הוא חוזר וכופל הדברים שנדמה שהוא ללא צורך, ובאמת יש לדקדק בזה, כי יש שם כונה גדולה". ושם באות טי כתוב בזה"ל: "אמר, בהתורה שלי יש עמקות. ועין מה שנרשם במקום אחר שמה שנכתב בלשונו צריכים לדקדק בו כמו במקרא, כי הוא חוזר בכל פעם דבריו שנראה לכאורה שפת יתר והוא בכונה גדולה וצריכין לדקדק בו מאד וכו', ומי שיש לו עינים וישים דעתו ולבו היטב לדברי רבנו ז"ל, יבין מעט מזער מעצם העמקות הנפלא שיש בספריו, אשר לא נמצא דוגמתם בשום ספר שיהיה בדבריו עמקות נפלא ונעים כמו בספריו הקדושים".

והנה הגם שכתב שיש בהם עמקות גדול וכו' כי לפעמים הוא חוזר וכופל וכו', בוודאי אין כוונתו שרק על זה יש עמקות גדול, ולא הביא זאת אלא לדוגמא, כמובן לכל בר בי רב, ולכן מה שאמר שהתורות שנכתבו בלשונו הקדוש בעצמו שיכולין וצריכין לדקדק בהם כמו במקרא, מובן הוא שכוונתו הוא גם בכל שאר מיני דקדוקים, ופשוט.

אך לכאורה נפל פיתא בבירא, שהרי בתי הדפוס מתנהלים תחת ידי בני אדם בשר ודם, ומן הנמנע שלא יפול בו טעותים, וא"כ לכאורה אין שייך כלל לדייק כמו במקרא שהרי שייך ומצוי מאד שמה שנדפס תיבה הזאת ולא תיבה אחרת אינה אלא טעות ושגגת המדפס, ובפרט שבלשון הקודש יכול להשתנות עצם פירוש המלות וביאור הדברים ע"י השתנות אות אחת וכדומה.

ולכאורה על זה צריך לומר 'שומר פתאים ה', ואעפ"כ צריכין לדקדק בו כמו במקרא, ומה שמדקדק על מה שכלפי שמיא גליא ה' טעות 'וה' הטוב יכפר' וכמובן שעל דברים כאלו איך לדקדק ועל מה לדקדק צריכין קצת שכל שאי אפשר לקבלה כי אם ע"י שילמדו מאחרים 'והתלמידים יעשו תלמידים', (וכידוע מה שיש מדקדקים בתו' ד' שהביא הפסוק בהי אהלל דבר באלקים אהלל דבר ובאמת בפסוק כתוב באלקים אהלל קודם, אולם כך הוא לשון הגמרא וכבד העמיד ע"ז הגרי"פ בגליון הש"ס וברש"ש הכריח שנכתב כך בכונה ע"י"ש)

[אולם יש שהלכו במהלך אחר ואמרו שכל מה שהוא טעות מפורשת ומה שקורין 'גראבער טעות', בוודאי צריך לתקן עצם גוף הלשון בתוך לשונו הנורא של רבנו הקדוש. אך בוודאי זה בעצמו הוא 'גראבער טעות', כי כבר מצאנו ראינו כמה וכמה פעמים לאין שיעור בהרבה ספרים שמה שהי' נראה לאחד שהוא טעות מפורשת ובגלל זה שינה מהלשון שהיה כתוב לא היה תיקון כלל אלא קלקול גמור ושינוי מלשון המחבר, והגם שבעיניו היה טעות, נתברר אח"כ לאחר זמן או ע"י חיפוש וכדומה, שלא היתה טעות כלל מעיקרא, ואדרבה היתה לכותב הספר כונה גדולה מה שלא השיגו ה'מתקנים'.]

והנה שם בחיי מוה"ר"ן אות כ"ג המשיך בזה"ל: "ועיקר המוסר וההנהגות טובות ועצות טובות היוצא מהם, מכל מאמר ומאמר, מלבד הנסתר שיש בהם וכו' וכו', ואי אפשר לבאר יותר בכתב כי אם כל חד כפום מה

דמשער בליביה" ע"כ.

ובזה שכתב שהעיקר הוא המוסר וההנהגות טובות מלבד הנסתר, בוודאי אין אלו שני דברים נפרדים, ואדרבה "כל מה שאתה ממשמש בהם אתה מוצא טעם נפלא וחדש ומתוק לחיך ומאיר עינים מאד" ודייקא ע"י העיון בדבריו זוכין לראות ולהבין עצות חדשות ועמקות שלא זכה לראות ולהבין כשלא דקדק בהלשון בעיון וכמבואר באריכות בהקדמת ר"א בר"ן זצוקללה"ה בספרו ביאור הליקוטים. וכן נהוג בין אנ"ש הנאמנים שמשתדלים הרבה לע"ן ולדקדק הדק היטב הדק "כמו במקרא" ממש, ועי"ז זוכין באמת לראות הרבה עצות נכונות הטמונות בתוך דבריו הקדושים וכו"ל. ועם כל זאת גם אם אינו מוצא בו עצות והנהגות וכו' אעפ"כ כל מה שאתה ממשמש בהם אתה מוצא טעם נפלא וחדש ומתוק לחיך ומאיר עינים מאד כנ"ל.

וענין עיון בתורתו הק' כבר מבואר בהשיחות שבסוף חלק שני בליקוטי מוה"ר"ן שבוזה שהאדם מחדש בתורה הוא תיקון גדול להרהורים, וז"ל שם: "שמעתי מאחד שהזהיר אותו שישתדל לעיין בתורתו איזה דבר (כאשר הזהיר על זה לכמה וכמה מאנשים). ואמר לו אם תזכה לכוון אל תוכן כוונתי בתורתי מה טוב, ואפילו אם לא תוכל לכוון כוונתי

אעפ"כ טוב מאד כשזוכין לחדש איזה דבר בתורה כי הוא תיקון גדול להרהורים. כי כל הרהורים באין ע"י כח המדמה, וע"י שמחדשין איזה דבר בתורה שזהו בחי' מדמה מילתא למילתא, עי"ז מתקנין פגם הרהורים שבאין ע"י המדמה. גם אנכי בעצמי שמעתי מפיו הקדוש כמה וכמה פעמים שהזהיר מאד לחדש בתורה ואמר שהוא תיקון גדול מאד מאד על העבר. ואמר שאפילו דיבור אחד לבד כשזוכין לחדש הוא ג"כ טוב מאד כי הוא תיקון גדול מאד. גם אמר שהוא טובה לנשמת אבותיו שכבר נסתלקו" ע"כ. וכן מבואר הרבה פעמים בליקוטי מוה"ר"ן גודל מעלת חדושי תורה (וכמובן בכמה מקומות שכוונתו הוא על תורת הצדיק), וכל זה הוא לאו דוקא כשיכולין למצוא על ידם הנהגות טובות וכו'.

21

ואחר כל הדברים האלה רצוני להעיד על דקדוק אחד שיש לדקדק עליה בתורה כ"ג 'צוית צדק' שנכתב בלשון רבנו בעצמו, וכמבואר לעיל ממה שהבאנו ממש"כ בחיי מוה"ר"ן שבתורות כאלה יכולין וצריכין לדקדק בהם כמו במקרא. שמביא שם לפרש שכשיקש רחב סימנא דחיי מהמרגלים אשר שלח יהושע אמרו לה 'את תקות חוט השני תקשרי' וז"ל: "וחוט השני זה בחי' זריחת אור הפנים, כמ"ש ותקרא שמו זרח וכו'". והנה בפסוק עצמו שמביא כתיב 'ויקרא שמו זרח' ולא 'ותקרא', ולכאורה הכוונה היא שיהודה קראו כן, וכן פירש הרד"ק שם, וכן פירש במדרש שכל טוב, וצ"ב.

והנה לא באתי בשורות אלה לחדש בהתורה על פי הדיוק הנ"ל, אך לכאורה צ"ב בהשינוי ממה שכתוב בחומש שלפנינו וכו"ל. אך לאחר חיפוש קצת ראיתי שהרבה כתבו כן בפסוק הנ"ל. הראשון שמצאתי הוא בתרגום יונתן בן עוזיאל שתירגם פסוק זה בזה"ל: וקרת שמה זרח. דהיינו ותקרא שמו זרח בלשון נקבה, וכן תירגם בכל שאר בני יהודה הגם שבפסוק כתוב בלשון זכר, אולם בשאר מקומות כתב בלשון זכר כמו שכתוב לפנינו. וכן מצאתי בתרגום רבנו סעדיה גאון הנכתב בלשון ערב שבכל התורה כאשר כתוב ויקרא שמו תירגמו בלשון זכר, מלבד אצל ער פריץ וזרח שכתוב בלשון זכר ותירגמו בלשון נקבה (אסמאה ואסתמאה). ובילקוט המכריז על תהלים מביא ממדרש תנחומא עה"פ נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן ומביא הפסוק כאן דכתיב ותקרא שמו זרח (ע"י"ש). וכן הוא בכל שאר התרגומים, תרגום ה'פשיטא' שהוא תרגום הסורי, ותרגום השומרוני ותרגום השבעים, [הגם שאיני יודע אם אפשר לסמוך עליהם לשום דבר מ"מ מפליא הוא שכולם פה אחד תירגמו כך].

וביפה תואר (השלם) על בראשית רבה פרשה פ"ח סימן ט"ו עה"פ ויהי כמשיב ידו וגו' אצל פריץ, כתב וז"ל, אין לתמוה אם רוח ה' נוססת במילדת לקרוא שם על העתיד, כי כן דרך השמות כדדרשין בפ"ק דברכות אשר שם שמות

בארץ עכ"ל. והמעייין בפסוק יראה, שאכן כתוב שהיא אמרה מה פרצת עליך, אולם כתוב אח"כ ויקרא שמו פרץ בלשון זכר, ומ"מ פירש כנ"ל ובוודאי יש דברים בגו כל הנ"ל.

[ובאמת אצל ער בן יהודה איתא במדרש (פ' פ"ה ס' ד') הנוסח ותקרא שמו ער בלשון נקבה, וכן העתיקו בילקוט שמעוני (רמז קמ"ה). ובמנחת שי עה"פ שם מבואר שהיו ספרים שגרסו שם ותקרא במקום ויקרא].

וכן מצינו בכמה ספרי תלמידי הבעש"ט הק' ותלמידיהם שהעתיקו הפסוק בנוסח 'ותקרא' במקום 'ויקרא', עי' קדושת לוי פ' בראשית עה"פ אלה תולדות השמים והארץ (ג"פ), ובספר באר משה לר' משה קאניצער פ' וישב, ובס' אמרי אמת לר' לייבל איגר וכן עוד.

ועל דרך הנוטה לסוד ראיתי בספר באתי לגני חלק ה' בחלק 'רמזי הפסוקים' על תיבת 'אורח' שכתב וז"ל: "ואח"ר יצא אחיו אשר על ידו השני, כלומר ב' בחינות יד שהם החו"ג שבאו מאשר שהיא הבינה, ותקרא, הזמנה והכינה, את שמו, המלכות, זרח, הוא היסוד שחיברתם יחד, עכ"ל. וברור שדייק לכתוב שם ותקרא ולא ויקרא.

והאמת אגיד, שאחר שמצאתי כל זה כמעט לא חפשתי עוד בענין הנ"ל. כי ראיתי שכבר כתבו כן הרבה. כל אחד בדרכו ונימוקו עמו. ולא היה מסתבר לומר שמה שכתב מורנו רבי נתן זצ"ל שהתורה הזאת היא לשון רבנו לא היתה כוונתו ע"ז התיבה ג"כ.

ובעזהשי"ת כאשר נלמד תו' כ"ג בקרוב בצוותא בעיני רב, נראה שיש הרבה רמזים בענין זה ע"פ מה שמבואר בפנים (ענין הליד"ה והמילדת והחיה והמלכות, ועוד הרבה רמזים שמוסבתי שיש למצוא בזה הרבה דיוקים הנוגעים גם לעובדא למעשה, למי שמעייין טובא באמת ונוקש על הפתח עד שיפתחו לו, כדאיתא בשיחה ר"נ ח').

וכן יש לדקדק במה שכתב רבנו ותקרא שמו זרח וכו'. ובאמת הוא סוף הפסוק. אך מי שמעייין בפנים בהתורה יראה שכל המעשה עם יוסף המובא מיד אחר זה הפסוק הוא ג"כ מקושר היטב עם כל מה שמבואר שם (הענין שיוס"ף בנו של יעקב הורד למשים ערו"ת הארץ מקום פרעה אב"י ב"ת פרע"ה. ולא ידע אדוניו אתו מאומה כי אם הלח"ם אשר הוא אוק"ל תרתי משמע. וענין הירידה אל הבו"ר ע"ז אותו הלח"ם. וכמו דאיתא בלשון רבנו וז"ל: "כמ"ש ותקרא שמו זרח וכו' כי החושך יכסה ארץ ועלך יזרח ה' כי חושך הוא בחי' עצבו", וכן הסיפור אח"כ בבז"ר עם החלומות בענין העצבו"ן והחי"ם והמו"ת ע"י התקשרותם עם המלכו"ת דסט"א וכו' וכו') ע"כ בענין הזה.

והיות שעת כתבי כל הנ"ל היתה בחודש תמוז חשבתי לצרף כאן מה שנתחדש לי קצת בעזהשי"ת בלמדי תורה רי"ז אשר סובב הולך על ענין חודש תמוז, דמבואר שם שבחודש תמוז צריכין להמשיך הזכרון לתקן השכחה כי אז נתהווה השכחה כי אז נשתברה הלוחות ואמרו חז"ל (עירובין נד) שאלמלא לא נשתברה הלוחות לא נשתכחה תורה מישראל, ומבאר שהלוחות הם בחי' ואו כמו שארז"ל הלוחות ארכו ו' ורחבו ו', ולכן נמצא שתיבת תמוז בלי הוא הוא ר"ת זכרו תורת משה, כי כנ"ל בגלל חסרון הוא נתהווה השכחה ולכן צריכין להמשיך הזכרון. ועוד איתא שם שתמוז ר"ת זמן מתן תורתנו כי בתמוז נתנו הלוחות וג"כ חסר ואו מחמת שאז נשתברו הלוחות בחי' ואו כנ"ל.

ונראה לומר בזה, בהקדם כמה דאיתא בגמ' שבת פט דאיתא שם, אריב"ל בשעה שירד משה לפני הקב"ה בא שטן ואמר לפניו רבש"ע תורה היכן היא. וכו'. ולכסוף איתא אמר לו לך אצל בן עמרם. הלך אצל משה אמר לו תורה שנתן לך הקב"ה היכן היא. א"ל וכי מה אני שנתן לי הקב"ה תורה. א"ל הקב"ה למשה משה בדאי אתה. אמר לפניו רבש"ע חמודה גנוזה יש לך שאתה משתעשע בה בכל יום אני אחזיק טובה לעצמי. אמר לו הקב"ה הואיל ומיעטת עצמך תקרא על שמך שנאמר זכרו תורת משה עבדי וגו' ע"כ לענינו.

והנה בגמ' איתא שם ואמר ר"א מאי דכתיב לחיו כערוגת הבשם אם משים עצמו כערוגה זו שהכל דשין בה וכבושם זה שהכל מתבשמין בה תלמודו מתקיים ואם לאו אין תלמודו מתקיים. ואמר ר"א מ"ד לוחות אבן אם אדם משים עצמו את לחיו כאבן זו שאינה נמוחת (ופרש"י מפני דריסת רגלי בני"א כך לחיו אין נלאין מלחור על תלמודו וללמד לאחרים) תלמודו מתקיים בידו ואם

לאו אין תלמודו מתקיים בידו. ואמר ר"א מ"ד חרות על הלוחות אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל. רב אחא בר יעקב אמר אין כל אומה ולשון שולטת בהן שנא' חרות אל תקרי חרות אלא חירות. אמר רב מתנה מ"ד וממדבר מתנה אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו.

ונ"ל בהמשך דברי הגמרא שבתחילה איתא שע"י שהאדם ממעט א"ע עי"ז תלמודו מתקיים בידו ואח"כ איתא שאלמלא לא נשתברה הלוחות לא נשתכחה תורה מישראל ואח"כ איתא עוד שע"י שהאדם ממעט א"ע תלמודו מתקיים בידו, ע"פ מה דאיתא ברש"י פ' חוקת שמביא מר' משה הדרשן שפרה אדומה היא תיקון על חטא העגל ומפרש מש"כ שצריך להביא עץ ארז ואזוב ושני תולעת וז"ל בא"ד, וארז הוא הגבוה מכל האילנות ואזוב הוא נמוך מכולם, סימן שהגבוה שנתגאה וחטא ישפיל א"ע כאזוב ותולעת ויתכפר לו עכ"ל. ונמצא מזה שחטא העגל נמשך מגאווה וכן מבואר מרש"י פ' דברים עמש"כ ודי זהב עי"ש. ולפ"ז י"ל בהמשך דברי הגמרא הנ"ל שמתחלת ומסיימת בענין שע"י שפלות תלמודו מתקיים בידו ואם אין משפיל א"ע אין תלמודו מתקיים בידו, ובאמצע איתא שע"י שבירת הלוחות נשתכחה תורה מישראל, כי כמו שנתבאר שחטא העגל בא ע"י גאווה ומשום חטא העגל נשתברה הלוחות ולכן מבואר שע"י שבירת הלוחות נשתכחה תורה מישראל. ועפ"ז יש לפרש דברי רבנו כאן, שמכין שע"י הגאווה נשתברו הלוחות וחסר הוא ונשתכחה תורה מישראל לכן צריכין להזהיר זכרו תורת משה להמשיך הזכרון של תורת משה דייקא, ולמה נקראת התורה תורת משה, בשביל שמיעט את עצמו ולא נתגאה, ועי"ז תלמודו מתקיים בידו [ובוודאי אין הכוונה רק על ענין זכרון הידיעות שבלימוד התורה אלא הכוונה היא על התורה בעצמה ופשוט].

וע"פ הנ"ל יש לבאר מה דאיתא אח"כ שתמוז ר"ת זמן מתן תורתנו. דהנה ברש"י שם איתא עמש"כ תמימה וז"ל: "על שם ישראל שהיו תמימים ונעשו בו בעלי מומין, תבא זו ותכפר עליהם ויחזרו לתמימות" עכ"ל. ויש לפרש תיבת תמימים מלשון תמים תהיה עם ה' אלקיך שהוא ענין להשפיל א"ע ולבטל דעתו, ובגמ' מגילה כט איתא וזה"ל: "אמר רב אשי שמע מינה האי מאן דיהיר בעל מום הוא" ע"כ.

ועפ"ז י"ל שאלמלא שבירת הלוחות דהיינו חטא העגל שבשביל זה נשתברו הלוחות, וכל זה נמשך מגאווה, ומבואר ברש"י הנ"ל שלפני חטא העגל היו תמימים דהיינו שהיו ענוים ובעלי שפלות, יש לומר שמן הראוי היה שהתורה תתקרא על שמנו כמו שנקרא תורת משה בשביל שמיעט עצמו כנ"ל. וזה זמן מתן תורתנו דייקא. אך היות שחסר הוא מחמת שנשתברו הלוחות לכן מתחיל ה'תורה' שתמוז ר"ת זכרו תורת משה ד"קא. בשביל שהוא אכן מיעט א"ע וכנ"ל. 'ומשה ענו מכל האדם אשר על פני האדמה'.

יתן ה' שנוכה כולנו לבטל את עצמנו וכל דעתנו אל השי"ת ונוכה להתבטל באמת ולהכלל באחד ממש, ויתקיים מש"כ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד ומש"כ ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, ונוכה לדעת ש'הידיעה היא עיקר הנחמה של כל הצרות' (תו' כ"א לשון רבינו"ל), בביאת גואל צדק, ובבנין בית מקדשנו מקום אשר כביכול צמצם השי"ת גאוותו וגאוונו בשביל לגלות מלכותו ויראתו (תו' רי"ט) במהרה בימינו אמן.

החותם מפני הכבוד
י. מ. ל.
ליקווד ארה"ב

...

לכבוד מערכת "מימי הנחל"

ראשית כל רציתי להודות לכם על ההשקעה המרובה שהנכם משקיעים בגיליון, בין במראה החיצוני הגשמי - עלון יפה ומהודר, ובין בתוכן של העלון המושקע ביותר, מלא בעבודת ה', דברים המעוררים את הלב שכולו מושתת על דברי רביה"ק.

רציתי לעורר קצת על ענין האבילות על חורבן ביהמ"ק, מי יכול להשוות את הדור הקודם והדור של עכשיו, אין להשוות. אבל בכל זאת כל אחד לעצמו יש לו קצת התעוררות, אפשר קצת בתיקון חצות בלילה, שעוד אפשר לראות אברכים צעירים אומרים אותו, וכן בשב"ק בבוקר כשכוספים בקדושה "מותי תמלוך בציון" ... אבל באמת להרגיש את הצער צריכים לחיות את זה שיהיה

ואכתוב סיפור קטן ששמעתי שזה באמת נוגע לדור שלנו, שנמצאים במצב קשה של 'מצוקת הדיוור' שהרבה אברכים גרים במחסנים וכו' בצפיפות ובתנאים דחוקים, וכל אחד אומר מתי כבר אזכה לדירה גדולה ונאה המרחיבה דעתו של אדם (ובתשלומים סבירים...). בכן, היה אברך אחד עם כמה ילדים ולא היה לו דירה, והיה קשה לו מאוד. בהיותו מהמקורבים של הרה"ח ר' בנימין זאב חשין זצ"ל ושומועני לקחו, ניגש אליו פעם אחרי השיעור וביקש ממנו שיברך אותו שימצא דירה טובה ומורחבת, שיהיה לו ישוב הדעת לעבוד את ה'. כששמע זאת ר' וועלוול, ענה להאברך: איך אתה רוצה דירה? איך אתה מבקש כאלו דברים בזמן שהקב"ה בעצמו אין לו דירה כביכול, וממתין אלינו שנשוב בתשובה שלימה שיוכל לבנות את הביהמ"ק, שיהיה לו דירה בתחתונים שישרה שכינתו בתוכנו? וסיים ר' וועלוול: "שמע ידידי! לך ותבקש מה' על גלות השכינה, תבכה על זה שאין לו בית והשכינה כביכול בגלות וכו', ותבקש לה' שיבנה כבר את ביתו ויחזיר שכינתו בתוכנו". ובתוך כך תבקש מה': "רבש"ע! הרי יש לי אשה וילדים, ואני צריך בית שיהיה לי היכן להניחם לישון בלילה, לגדל אותם לקיים מצוות וכו', עזור לי ותן לי גם כן דירה שתהיה מדור לשכינה".

הרי לנו מזה שאנחנו צריכים הרבה להתעורר על גלות השכינה, וצריכים לבד להתעורר על זה, אבל אפשר לומר משום שנחלש כל כך ענין האבילות על החורבן נגזרה עלינו גזירת מצוקת הדיוור, כדי לעורר אותנו שנפתח עיניים ונתחיל לבכות ולהתאבל על חורבן ביהמ"ק, ויהיה איכפת לנו שלהקב"ה אין בית, ובזכות זה יעזור השי"ת שיהיה לכל אחד בית, שתהיה מדור לשכינה, ובכלליות שנוכה כולנו לבית הגדול שיבנה בקרוב ואשר נוכה ליהנות מזיו שכינתו בב"א

יחיאל מיכל זלוטניק

סוס ועגלה

לכבוד הגליון הנפלא מימי הנחל המפיץ ומאיר את אור רבינו בעולם שלום וברכה.

רציתי לעורר את אנשי שלומינו היקרים חברים בענין נשגב וגדול מאוד ומקודם אקדים קצת דברים הידועים לכל בכדי לעורר הרגשות. הנה גודל מעלת ההתבודדות אין לשער ואין לתאר שאמר רביז"ל על זה שמקטן ועד גדול אי אפשר להיות איש כשר כי אם ע"י התבודדות וע"י מגיעים לכל המדרגות והקדושות וע"י ניצולים מכל המידות הרעות ויוצאים מכל התאוות ובתורה נ"ב מבאר רבינו שעיקר ההתבודדות הוא דייקא בלילה ומחוץ לעיר שאז ע"י התבודדות כזו אפשר לזכות לביטול אמיתי ולבטל כל הרע וכו' עד שזוכים להיכלל בשורשו במחויב המציאות.

והנה כמובן שעל דבר גדול כזה משתטח הבעל דבר לארכה ולרחבה בכל סוגי המניעות למניע את האדם מזה כי היצה"ר יודע שכאדם נכנס לעבודה הקדושה הזאת הרי היא מיד יצא מידי הטמאות של היצה"ר וע"כ יש כ"כ התגברות על דבר זה ובאמת שהרבה מאנ"ש (וכידוע שכן היה בפולין בערים הגדולות) לקחו את העיצות של רבינו אמר שאפשר לקחת מקום מיוחד או חדר מיוחד ושם להתבודד כי הענין של "שדה" אינו מעכב בהתבודדות רק שיש לזה מעלה גדולה ונפלאה לבוא לידי ביטול וא"כ כשלא יכלו להגיע לדבר זה הסתפקו בעיקר הדבר שכאמור אפשר לעשות בכל מקום.

אך רבינו כבר גילה לנו שאע"פ שהעיקר הוא הרצון אבל איש הישראלי אינו מקרר דעתו בזה רק הוא רוצה את העבודה הקדושה בה עצמה לזכות לעשות אותה בפועל וע"ז צריך לכסוף ולהשתוקק מתי אזכה לעשות התבודדות בפעלד בלילה [ובפרט שבעיר יש מונעים המפריעים לעבודת ההתבודדות כמש"כ בתו"נ ב].

והנה ב"ה זכינו בשנים האחרונות להתעוררות עצומה בענין וכבר יש בכל עיר ועיר נסיעות לשדה בכל לילה [בזכות הארגון הנפלא "שיח השדה" הפועל ללא לאות] וכמו שאמר רבינו שראוי לכל איש כשר שיהיה לו סוס ועגלה שייקח את בני הנעורים לשדה להתבודדות ובשנה האחרונה זכינו אף להסעה קבועה מיד בתחילת הלילה בשעה נוחה לכל (ואף זוכים להתפלל אח"כ מעריב בצוותא). וא"כ כשהמניעות נסתלקו אזי צריך כל אחד לשנס מתניו ולבוא לפעלד להתבודדות ומי שרוצה להיות איש כשר יראה לבוא כל לילה לפעלד ואם אי אפשר לו בכל לילה יבוא לפחות פעם בשבוע או פעם בחודש.

אבל רבותי! פעלד !!! פעלד !!! ועוד הפעם פעלד!!!

מי שטעם מבין ומי שלא טעם מוזמן לטעום בע"ה

יוצאים בעז"ה כל לילה מבית מדרשו הגדול מא"ש בשעה 7:40

לפעלד הנפלא שמאחורי רמת אשכול איי איה: מתיקות טעמו וראו כי טוב ה'.

יזכנו ה' שנוכה לדבוק בצדיקים אמתיים ולהיות מעבדיו הנאמנים ולפעול כל מה שצריכים ונוכה מהרה לראות בישועתן של ישראל בחסד וברחמים אכ"ר

בכל חותמי ברכות

י.מ.ה.ח.

בסימן טוב ובמזל טוב

מקרב לבנו נשגור ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחברינו היקר העוסק בצרכי ציבור באמונה המנהל ברוב תבונתו קופת הצדקה "קופת אנ"ן" תמיד צהלתו בפיו ועומד תמיד מוכן לעזור לנו האברכים בעצה ותושיה ה"ה

האברך החשוב ר' **לוי יצחק צוקר** הי"ו

לרגל הולדת בנו **חיים יהודה לייב** ני"ו למזל"ט

יתן ה' ויזכה לגדלו כראוי לתורה לחופה ולמעש"ט בדרכו של רביה"ק הנגמ"ח זיע"א ותלמידיו ולמלוא חפניים נחת ממנו ומכל יוצאי חלציו ויזכה להרבות כבוד הצדיק בעולם כשאיפתו הטוב אמן

המברכים מקרב לב

קופת אנ"ן

אברכי האיחוד

בשורה משמחת

אנשי בשורה אנחנו שברוך ה' אחרי צפיה רבה יצא לאור

קובץ **"גליונות מימי הנחל"**

ובו אוסף עשרים הגליונות שיצאו לאור עד עכשיו והוא מלא וגדשו במאמרים מנהגים תודלות גנוזות ועוד ועוד

הביאו ברכה אל בתיכם!

הקובץ יצא במהודרה מצומצמת

וניתן להשיגו אצל ר' חיים צצ"ק

בסך 37 ש"ח בלבד

התורה הזמנית

הננו להודיע לכל האברכים כי

ממשיכים

תורה כ"ב "חותם בתוך חותם"

עד ר"ח חשוון תשע"ד

בברכת התורה המערכת

נב. בעזה"י יצא קונטרס 'התורה הזמנית' ובו התורה והפירושים שעליה.

הקונטרס ניתן להשיג אצל ר' חיים צצ"ק בסך 7 ש"ח

מתאים במיוחד לקחתו כצידה לדרך

בימי הנסיעה הק' לציון רבינו הק'

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחברינו היקרים:

ר' רפאל קנפער
ר' שלמה יהודה ויצהנדר
ר' נחמן הכהן גולדברגר
ר' יוסף שמעון גרטנר
להולדת הבנות

ר' מאיר פראנק
להיכנס בנו לעול
המצוות
ר' נתן יוסף ראובן אנשין
לנישואי בנו

ר' שמואל יצחק סיימונס, ר' לוי
יצחק צוקר, ר' זאב פראנק, ר' נחמן
סלמנוביץ, ר' מיכאל סאל, ר' שמעון
לוינזון, ר' נתן קלצקי, ר' ישראל נחמן
פראנק
להולדת הבנים